

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Προγράμματα Σπουδών
ανά ομάδα-στόχο
και επίπεδο

**B1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ**

**B1.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤΗΝ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

**B1.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΕ
ΤΑΧΥΡΡΥΘΜΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

B1.1 Πρόγραμμα Σπουδών για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σειρά υλικού:	<i>Πράγματα και Γράμματα</i>
Ομάδα – στόχος:	1 ^η : Ομοεθνείς μαθητές της προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας με περιορισμένη έστω επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική, οι οποίοι ξεκινούν με το υλικό του 1 ^{ου} επιπέδου και συνεχίζουν με τα επόμενα.
Ηλικία μαθητών:	Από 5/6 έως 16 ετών
Βαθμίδα εκπαίδευσης:	Πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια
Μορφή εκπαίδευσης:	Ημερήσια Σχολεία, Τμήματα Διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας (ενταγμένα, απογευματινά, Σαββατιανά), Κανονικές Τάξεις με μόνο ελληνόγλωσσους μαθητές.
Διάρκεια σπουδών:	10 έτη x 4 ώρες εβδομαδιαίως
Χώρα διαμονής:	Όλες
Επίπεδα υλικού:	Τέσσερα (4) 1^ο επίπεδο: κατά προσέγγιση Προδημοτική – 2 ^α τάξη Προαναγνωστικό στάδιο/ Αλφαριθμητισμός/ Βασική ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. 2^ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 3 ^η και 4 ^η τάξη Εμπέδωση και διεύρυνση των βασικών δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. 3^ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 5 ^η και 6 ^η τάξη Καλλιέργεια και ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. 4^ο επίπεδο: κατά προσέγγιση 7 ^η – 9 ^η /10 ^η τάξη Καλλιέργεια της ικανότητας για αυτόνομη παραγωγή γραπτού λόγου και της επικοινωνιακής επάρκειας σε επίσημες / τυπικές καταστάσεις.

1.1.1 Μεθοδολογικές επισημάνσεις

1.1.1.1 Εισαγωγικές επισημάνσεις

Η παραγωγή του διδακτικού υλικού και, εν προκειμένω, η διαμόρφωση Προγράμματος Σπουδών για την Ελληνική ως Δεύτερη γλώσσα, παίρνει ως αφετηρία την ύπαρξη ενός *γλωσσικού και πολιτισμικού ελαχίστου*, που προέρχεται από το στενότερο κοινωνικό περιβάλλον των παιδιών, και οικοδομεί πάνω σε αυτό την προσέγγιση της ελληνικής γλώσσας ως διδακτέου. Με άλλα λόγια, πρωταρχικός σκοπός δεν είναι η κατάκτηση απλών και βασικών επικοινωνιακών δομών, αλλά η εμπέδωση, η συστηματοποίηση και η περαιτέρω καλλιέργεια των γλωσσικών γνώσεων και δεξιοτήτων που διαθέτουν οι μαθητές και οι οποίες προσεγγίζουν τη νόρμα σε ποικίλους βαθμούς. Από εδώ προκύπτει και μια έμφαση στην *ρητή επισημάνση των γλωσσικών φαινομένων και στη μεθοδική παρουσίαση του γλωσσικού συστήματος*, κυρίως στα υψηλότερα επίπεδα.

Επίσης, με βάση την παραπάνω παραδοχή, προκύπτει ότι το υλικό, η μεθοδολογία και η όλη προσέγγιση στη διδασκαλία της γλώσσας δεν μπορεί παρά να αντανακλά σε κάποιο βαθμό τη διγλωσσία και τη διπολιτισμικότητα των ομογενών μαθητών. Η *δι-πολιτισμική διάσταση* αξιοποιείται μέσω της παρουσίας στο υλικό αναφορών, κειμένων, εικόνων που σχετίζονται με τα βιώματα των μαθητών από την Ομογένεια και τα οποία συμβάλλουν στην υλοποίηση μιας μαθητοκεντρικής προσέγγισης και διδασκαλίας. Επίσης αξιοποιείται μέσω του γλωσσικού και ιστορικοπολιτισμικού «*Υλικού Ετερότητας*» (βλ. κεφ. 4.2.1 στο Α' μέρος).

Η *αποδοχή του διγλωσσικού κεφαλαίου* των μαθητών ως γενική αρχή της προσέγγισης έχει δυο μεθοδολογικές συνέπειες. Όσον αφορά το ίδιο το υλικό, σε κάποιες προφορικές δραστηριότητες προβλέπεται ότι καλούνται οι μαθητές να εντοπίσουν μία αντίστοιχη δομή στην άλλη γλώσσα που κατέχουν (π.χ. τους δίνονται παροιμίες σχετικές με τη δουλειά και τους ζητούμε να βρουν αντίστοιχες στην άλλη γλώσσα). Ωστόσο, σε γενικές γραμμές η παρουσία της κυρίαρχης στο περιβάλλον γλώσσας στα βιβλία είναι μηδαμινή.

Όσον αφορά την χρήση της γλώσσας αυτής στην τάξη, γίνεται αποδεκτή ως όργανο επικοινωνίας, στον βαθμό που στοχεύει στη διασαφήνιση και στην ευχερέστερη συνειδητοποίηση στοιχείων και φαινομένων της Ελληνικής ή/και διαφορών ανάμεσα στους δύο κώδικες. Σκόπιμο, ωστόσο, είναι η χρήση της να περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατόν και να γίνεται εκεί όπου πραγματικά απαιτείται για την απρόσκοπτη υλοποίηση των στόχων της διδασκαλίας. Άλλωστε, στόχος είναι η *συνειδητή διγλωσσία*, δηλαδή η κατανόηση εκ μέρους των μαθητών όχι μόνον της διαφορετικής οργάνωσης των δυο γλωσσικών συστημάτων αλλά και των περιστάσεων στις οποίες μπορεί να κάνει χρήση του ενός ή του άλλου. Με αυτήν την έννοια, σκόπιμο είναι οι δυο γλώσσες να έχουν σαφώς κατανεμημένους ρόλους κατά τη διδασκαλία, όσο το δυνατόν νωρίτερα.

Η χρήση των κειμένων

Η πρόταση του έργου *Παιδεία Ομογενών* ως προς τη χρήση κειμένων για τη γλωσσική διδασκαλία περιλαμβάνει την αξιοποίηση τριών ειδών κειμένων:

- (α) κείμενα *επικοινωνιακού τύπου* (διάλογοι, τηλεφωνική συνομιλία)
- (β) κείμενα *πεζά μη λογοτεχνικά* (περιγραφικά, πληροφοριακά, αφηγηματικά, διαφημίσεις, κείμενα από τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο, κ.λπ.)

(γ) *λογοτεχνικά κείμενα* (πεζά, ποιητικά, θεατρικά).¹

Τα *επικοινωνιακού τύπου κείμενα* διακρίνονται από την αμεσότητα του προφορικού λόγου και, ως εκ τούτου, κρίνονται ως τα πλέον κατάλληλα για τους μαθητές που παρακολουθούν την Ελληνική ως Δεύτερη γλώσσα, καθώς σε αυτά ενυπάρχει μια ορισμένου βαθμού οικειότητα με τον προφορικό λόγο. Εύλογο είναι ότι οι καταστάσεις στις οποίες αναφέρονται αντλούνται από βιωματικές καταστάσεις των μαθητών της αντίστοιχης ηλικίας.

Τα *πεζά μη λογοτεχνικά κείμενα* είναι εκείνα που επιτρέπουν την επαφή του παιδιού με τον κόσμο της πραγματικότητας και το πολιτισμικό του περιβάλλον.

Τέλος, τα *λογοτεχνικά κείμενα* υπό μορφή πεζού, ποιητικού ή θεατρικού λόγου, προσφέρονται για διδασκαλία λόγω της αισθητικής απόλαυσης και της συγκινησιακής λειτουργίας που προκαλείται από την επαφή με αυτά και ενδείκνυνται για την ουσιαστική κατάκτηση της γλώσσας και την αρτιότητα του παραγόμενου λόγου. Με τα κείμενα αυτά ο αναγνώστης έρχεται σε επαφή και με την ποιητική διάσταση της γλώσσας πέρα από την χρηστική/επικοινωνιακή της διάσταση².

Στο πρώτο επίπεδο προτείνονται κείμενα που είναι σύντομοι διάλογοι, παραμύθια, ποιήματα, σύντομα αφηγηματικά και περιγραφικά κείμενα που αναφέρονται σε παιδικές εμπειρίες και βιωματικές καταστάσεις. Τα κείμενα αυτά ανήκουν κυρίως στην κατηγορία των 'πεπονημένων' από τους συγγραφείς κειμένων (αυτών δηλαδή που έχουν κατασκευαστεί, προκειμένου να λειτουργήσουν ως αφορμή για τη διδασκαλία ενός γλωσσικού φαινομένου) με σκοπό την παροχή των κατάλληλων γλωσσικών ερεθισμάτων για την εσωτερική στοιχείωση και δομών από όλα τα επίπεδα του γλωσσικού συστήματος της Ελληνικής.

Από το δεύτερο επίπεδο και ύστερα, πλάι στα 'πεπονημένα' κείμενα κάνουν την εμφάνισή τους σε όλο και μεγαλύτερη αναλογία αυθεντικά κείμενα. Ευρεία χρήση αυθεντικών κειμένων γίνεται ιδιαίτερα στο τέταρτο επίπεδο με στόχο την εξοικείωση των μαθητών με καινούρια κειμενικά είδη αλλά και με κείμενα που ανήκουν σε υψηλότερα επίπεδα ύψους. Τα κείμενα αυτά είναι προσαρμοσμένα σε κάποιον βαθμό στο επίπεδο γλωσσομάθειας των μαθητών, έτσι ώστε να προσφέρουν καινούριες γνώσεις χωρίς να αποθαρρύνουν εντελώς τον μαθητή.

Επίσης, από το δεύτερο επίπεδο και πέρα γίνεται χρήση και ορισμένων ειδών λογοτεχνικών κειμένων, συνήθως από την παιδική λογοτεχνία, αλλά όχι μόνο. Στο δεύτερο επίπεδο εμφανίζονται σύντομα πεζά κείμενα και ποιήματα, τα οποία μάλιστα, προτιμούνται, χάριν του ρυθμού, της ομοιοκαταληξίας και του μέλους -για όσα είναι μελοποιημένα-, χωρίς μεγαλύτερες αξιώσεις προσέγγισης σε αυτό το επίπεδο. Στο τρίτο και στο τέταρτο επίπεδο τα λογοτεχνικά κείμενα πολλές φορές αποτελούν και το *πυρηνικό κείμενο*, εκείνο δηλαδή το οποίο προβάλλει το εκάστοτε διδακτέο γλωσσικό φαινόμενο, ή αποτελούν τη βάση για μια δραστηριότητα παραγωγής/κατανόησης γραπτού ή προφορικού λόγου.

Όσον αφορά τα κριτήρια επιλογής των κειμένων, στο παραχθέν υλικό λήφθησαν υπόψη αφενός οι *αρχές της κειμενικότητας* (λ.χ. οι αρχές της συνοχής, της συνεκτικότητας, της αποδεκτότητας, της πληροφορικότητας κ.λπ.) και αφετέρου το *κατά πόσο μπορούν να οδηγήσουν τους μαθητές σε μία βίωση αξιών*

¹ Για μια άλλη διάκριση των κειμένων σε *χρηστικά* και *λογοτεχνικά*, με βάση την πρόθεση του συγγραφέα, βλ. Βάμβουκας, Μιχ. «Κείμενα:κατηγορίες και τύποι» στο Βάμβουκας, Μιχ., Δαμιανάκης, Μιχ. & Κατσιμάλη, Γ. (2001) *Προλεγόμενα Αναλυτικού Προγράμματος για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά*, Ρέθυμνο, ΕΔΙΑΜΜΕ.

² Για περισσότερες αναφορές στη σημασία της χρήσης λογοτεχνικών κειμένων για τη διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας βλ. Παπαδογιαννάκης, Νικ. & Νικολοδάκη-Σουρή, Ελπ. «Το κείμενο ως αντικείμενο στην διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας» στο Βάμβουκας, Μιχ., Δαμιανάκης, Μιχ. & Κατσιμάλη, Γ. (2001) *Προλεγόμενα Αναλυτικού Προγράμματος για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά*, Ρέθυμνο, ΕΔΙΑΜΜΕ.

αλλά και σε έναν προβληματισμό γύρω από το ιδιαίτερο κοινωνικο-πολιτισμικό περιβάλλον τους (π.χ. δι-πολιτισμική ταυτότητα, δια- και πολυ-πολιτισμικότητα, διακρίσεις και ίσες ευκαιρίες) αλλά και γύρω από ζητήματα παγκόσμιου ενδιαφέροντος για νεαρά άτομα.

Παρόμοια περιεχόμενα δίνουν το έναυσμα για μια ενεργό συμμετοχή του παιδιού στη διαδικασία της διδασκαλίας και της μάθησης. Η διδασκαλία κειμένων από τη Μυθολογία, την Ιστορία, τη ζωή της κοινότητας και το σύγχρονο πολιτισμικό περιβάλλον του παιδιού δημιουργεί προσβάσεις για τη βίωση των εννοιών του *τόπου*, του *χρόνου* και της *δράσης* των ανθρώπων. Με δεδομένη αυτή τη λειτουργία των κειμένων, θεωρείται πολύ σημαντική η χρήση κειμένων τα οποία προέρχονται από διαφορετικά περιβάλλοντα της Ομογένειας και εκφράζουν τη ζωή και το πολιτισμικό περιβάλλον της. Σε πολλές περιπτώσεις τα κείμενα αυτά βρίσκονται σε διαλεκτική σχέση περιεχομένου με κείμενα που προέρχονται από την Ελλάδα και αναφέρονται σ' αυτήν.

Οι δραστηριότητες

Στο πρώτο επίπεδο το υλικό αποσκοπεί στο να εισαγάγει αβίαστα, διαισθητικά και προοδευτικά τους μικρούς μαθητές-αποδέκτες του στον αλφαριθμητισμό στην Ελληνική, αλλά και στους φωνολογικούς, μορφο-συντακτικούς και σημασιολογικούς κανόνες της γλώσσας. Η επίτευξη αυτού του σκοπού επιδιώκεται μέσω της ανάγνωσης μικρών αυτοτελών κειμένων ποικίλων τύπων και της γλωσσικής επεξεργασίας τους μέσω απλών γλωσσικών ασκήσεων και δραστηριοτήτων. Οι ασκήσεις αυτές αποσκοπούν στη συνειδητοποίηση της τμηματικής δομής του λόγου και στην αναγνώριση και ταύτιση λέξεων και συλλαβών, με τις οποίες ο μαθητής ενεργεί και δρα πάνω στον έντυπο γραπτό ελληνικό λόγο: καλείται να χρωματίσει, να ψαλιδίσει, να τοποθετήσει, να κυκλώσει, να ενώσει, να διαγράψει, να ακολουθήσει οπτικο-γραφοκινητικά ένα διάγραμμα, να γράψει, να ζωγραφίσει, να συμπληρώσει φράσεις, λέξεις και συλλαβές. Επίσης, υπάρχουν ασκήσεις στις οποίες ο μαθητής διαβάζει φράσεις και σύντομα κείμενα και ελέγχεται ως προς το αν κατανοεί το περιεχόμενό τους.

Οι δραστηριότητες από το δεύτερο επίπεδο και πέρα λαμβάνουν συνήθως υπόψη τους τα κείμενα ως πεδίο άσκησης για την κατάκτηση της ελληνικής γλώσσας. Σταθερή δραστηριότητα ελέγχου του βαθμού πρόσληψης του νοήματος του κειμένου είναι οι *ερωτήσεις κατανόησης* του περιεχομένου (προφορικές και γραπτές), που ανήκουν σε ποικίλα είδη. Επίσης, στο τρίτο και στο τέταρτο επίπεδο πολλές ενότητες περιλαμβάνουν *δραστηριότητες κατανόησης προφορικού λόγου*, που στηρίζονται σε κείμενα πολλών ειδών (διαλογικά, περιγραφικά, αφηγηματικά), τα οποία είναι άλλοτε αυθεντικά με ελάχιστες τροποποιήσεις και άλλοτε κατασκευασμένα.

Για την *παραγωγή λόγου* και την *άσκηση στα καινούρια φαινόμενα*, ανάλογα με το επίπεδο, δίνεται έμφαση σε άλλου τύπου δραστηριότητες, λ.χ. στα τρία πρώτα επίπεδα προτείνονται παιχνίδια ρόλων / παιγνιώδεις δραστηριότητες, όπως είναι τα παιχνίδια γλώσσας (κρυπτόλεξο, κατασκευές, συνέχιση ιστορίας, κρυμμένοι θησαυροί κ.τ.λ.), ενώ δεν λείπουν και οι δραστηριότητες που μιμούνται πραγματικές καταστάσεις επικοινωνίας (π.χ., η αλληλογραφία ή η επικοινωνία μέσω του Διαδικτύου).

Ειδικά στο τέταρτο επίπεδο, με γνώμονα την μεγάλη σημασία του *συνεργατικού διαλόγου* (collaborative dialogue) για την κατάκτηση της Γ2³, ακολουθείται μία προσέγγιση η οποία *μεγιστοποιεί την δυνατότητα παραγωγής λόγου* εκ μέρους των μαθητών: στην παραγωγή προφορικού λόγου κυριαρ-

³ Για μια εκτεταμένη επισκόπηση σχετικών ερευνητών βλέπε Swain, Merrill, Brooks, Lindsay, and Tocalli-Beller, Agustina (2002) «Peer-peer dialogue as a means of second language learning». *Annual Review of Applied Linguistics*, 22, 171-185.

χούν οι δραστηριότητες στις οποίες καλούνται οι μαθητές να συνεργαστούν με τον διπλανό ή τη διπλανή τους ή να εργαστούν σε ομάδες, προκειμένου να υλοποιήσουν μια δραστηριότητα. Το ίδιο ισχύει και για πολλές δραστηριότητες παραγωγής γραπτού λόγου: στην πλειοψηφία τους, συνδέονται με τις δραστηριότητες παραγωγής προφορικού λόγου και αποτελούν την κατάληξη μιας συνεργασίας μεταξύ μαθητών.

Γενικά, άξονες της δόμησης των δραστηριοτήτων αποτελούν η *εργασία των μαθητών σε ζεύγη και ομάδες*, η *ενθάρρυνση του μαθητή να ανακαλύπτει τη γνώση και η δραματοποίηση*. Η τελευταία προσφέρεται για την δυνατότητα του μαθητή να χρησιμοποιήσει το λεξιλόγιο και την λεκτική πράξη, προκειμένου να μετασηματίσει σε ζωντανό διάλογο μια περιγραφή ή μια αφήγηση, όπου πλέον ο ίδιος γίνεται δρών πρόσωπο και επαρκής παραγωγός λόγου.

1.1.1.2 Η διδασκαλία της μορφοσύνταξης

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η διαμόρφωση Προγράμματος Σπουδών για την Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα δεν μπορεί να αγνοήσει το γεγονός ότι η Ελληνική χρησιμοποιείται, έστω και σε αποκλίνουσα μορφή, από τους μαθητές στους οποίους στοχεύουν το Πρόγραμμα Σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό. Εδώ έγκειται και μια σημαντική διαφορά με τη στοχοθεσία και, εν μέρει και τη μεθοδολογία, της διδασκαλίας της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας.

Στην περίπτωση των ομογενών, δεν είναι δυνατόν να προδιαγράψει κανείς με απόλυτη ακρίβεια το πότε θα έρθει ο μαθητής για πρώτη φορά σε επαφή με κάποια συγκεκριμένη συντακτική δομή, λέξη ή γραμματικό τύπο. Κατά συνέπεια, επιλέχθηκε μια σπειροειδής διάταξη της διδακτέας ύλης, πράγμα που σημαίνει ότι η παρουσίαση του συστήματος εξελίσσεται από επίπεδο σε επίπεδο, με επανάληψη και εμπλουτισμό της διδασκαλίας ορισμένων φαινομένων σε υψηλότερα επίπεδα από αυτό στο οποίο εμφανίστηκαν για πρώτη φορά. Πιο συγκεκριμένα, η εμφάνιση και η διδασκαλία των μορφο-συντακτικών φαινομένων ακολουθεί μία πορεία από το γνωστό στο άγνωστο, από το απλούστερο προς το συνθετότερο, από το συχνότερα εμφανιζόμενο στο σπανιότερο. Ως «απλούστερα φαινόμενα» νοούνται εκείνα που εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα στον επικοινωνιακό λόγο και μέσω απλών δομών εκπέμπουν πλήρες νόημα, όπως π.χ. η λειτουργία του ουσιαστικού στη φράση «*Με λένε...*», η χρήση του Αορίστου σε περιγραφικό ή αφηγηματικό λόγο, η παρουσία της έγκλισης της Προστακτικής ή της Υποτακτικής στον λόγο για τη λειτουργία και κατανόηση του ανάλογου ρηματικού τύπου αλλά και της κλητικής πτώσης.

Επιπλέον, κατά την επιλογή των μορφο-συντακτικών φαινομένων προς διδασκαλία έχουν ληφθεί υπόψη τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών⁴, οι οποίες έχουν εντοπίσει τα γραμματικά λάθη που εμφανίζονται με μεγαλύτερη συχνότητα σε κείμενα μαθητών της Ομογένειας. Έτσι, η προτεινόμενη ύλη της Γραμματικής έχει διαμορφωθεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να ρίχνει ιδιαίτερο βάρος στις προβληματικές περιοχές του γλωσσικού συστήματος και να εμπεδώνει τη σωστή χρήση.

Συνοψίζοντας, η συγκεκριμένη σειρά διδασκαλίας που προτείνεται αφορά την *παρουσίαση βάσει συστήματος με σκοπό την επισήμανση και την εμπέδωση κάποιων γλωσσικών τύπων και φαινομένων που ενδεχομένως να κατέχουν οι μαθητές σε κάποιο βαθμό, σίγουρα όμως ασυστηματοποίητα και χωρίς επίγνωση*.

⁴ Βλ. σχετικά, Μιχ. Βάμβουκας «Ο γραπτός λόγος των Ελλήνων μαθητών στο Βέλγιο και στη Γαλλία» στο Μιχ. Δαμανάκης (επιμ.) (1997) *Η εκπαίδευση των Ελληνοπαίδων στο Βέλγιο και στη Γαλλία*. Αθήνα, Gutenberg, καθώς και τα μη δημοσιευμένα αποτελέσματα αντίστοιχων ερευνών στο πλαίσιο του προγράμματος *Παιδεία Ομογενών*.

Διαφοροποίηση ανάμεσα στα επίπεδα

Ανάμεσα στο πρώτο επίπεδο και στα υπόλοιπα υπάρχει μία διαφοροποίηση ως προς την έμφαση που δίδεται στη συστηματική παρουσίαση του γλωσσικού συστήματος. Η διδασκαλία της γλώσσας στο πρώτο επίπεδο επικεντρώνεται στον *αλφαριθμητισμό* των μικρών μαθητών. Η διαδικασία αυτή υλοποιείται μέσω της επίτευξης στόχων όπως οι ακόλουθοι:

- Να μάθουν οι μικροί μαθητές να αντιστοιχούν φθόγγους (φωνήματα) και γράμματα (γραφήματα) σε κανονικής και ακανόνιστης ορθογραφικής δομής λέξεις (π.χ. *πατάτα vs κατσαρόλα, Ναυσικά*)
- Να προφέρουν, να διαβάζουν και να γράφουν σωστά δυσυμφωνικά και τρισυμφωνικά συμπλέγματα της ελληνικής στο πλαίσιο λέξεων και φράσεων και να τα διακρίνουν από παραπλήσιους φωνητικούς φθόγγους και γραφήματα (*στ/τσ, τσ/τζ, σβ, σγ, σμ, αυ/αφ, αβ και ευ/εφ, εβ*).
- Να τονίζουν σωστά τις λέξεις στον προφορικό λόγο και να τοποθετούν το τονικό σημάδι στην τονιζόμενη συλλαβή, όταν γράφουν.
- Να διαβάζουν προτάσεις και σύντομα κείμενα με χαρακτηριστικές διαφορών μορφών.

Ταυτόχρονα, στο πρώτο επίπεδο επιδιώκεται να εισαχθούν οι μικροί μαθητές αβίαστα, διαισθητικά και προοδευτικά στους φωνολογικούς, μορφο-συντακτικούς και σημασιολογικούς κανόνες της ελληνικής γλώσσας. Όσον αφορά τη μορφο-σύνταξη, κάποιιοι από τους στόχους είναι, για παράδειγμα, οι εξής:

- Να μπορούν οι μαθητές να συντάσσουν απλές φράσεις-προτάσεις από λέξεις που τους δίνονται.
- Να μπορούν να διακρίνουν τους δυο αριθμούς της ελληνικής και να είναι σε θέση να μετασχηματίζουν λέξεις και απλές φράσεις από τον ενικό στον πληθυντικό και αντιστρόφως.
- Να χρησιμοποιούν σωστά τα οριστικά και αόριστα άρθρα διατυπώνοντας και γράφοντας απλές φράσεις-προτάσεις με συμφωνία υποκειμένου-ρήματος και άρθρου-επιθέτου-ουσιαστικού, κ.α.

Η συστηματική διδασκαλία της Γραμματικής (Μορφοσύνταξη), ξεκινάει από το δεύτερο επίπεδο και αναπτύσσεται μέχρι το τέταρτο, με βάση τα γνωρίσματα που προαναφέρθησαν. Όλο το προτεινόμενο φάσμα της διδακτέας ύλης στα τέσσερα επίπεδα εμφανίζεται στους σχετικούς πίνακες που ακολουθούν και οι οποίοι σε μεγάλο βαθμό παρακολουθούν τη διάρθρωση της ύλης του εκπαιδευτικού υλικού του έργου *Παιδεία Ομογενών* (βλ. πίνακα 1.1.5).

1.1.1.3 Η διδασκαλία των λεκτικών επικοινωνιακών πράξεων

Όσον αφορά τις λεκτικές επικοινωνιακές πράξεις έγινε μία επιλογή και ταξινόμηση επικοινωνιακών περιστάσεων και λεκτικών πράξεων, που να σχετίζονται με την ηλικιακή ομάδα στην οποία απευθύνεται το υλικό. Η ταξινόμηση σε κατηγορίες παρουσιάζεται συνοπτικά παρακάτω, ενώ ακολουθεί ο πίνακας 1.1.6 με παραδείγματα των φράσεων και προτάσεων με τις οποίες μπορούν να υλοποιηθούν ενδεικτικά οι επικοινωνιακές αυτές πράξεις σε κάθε ένα από τα τέσσερα επίπεδα.

1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΑΦΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

- 1.1 Απευθύνω τον λόγο σε κάποιον, τραβώ την προσοχή του.
- 1.2 Χαιρετώ και απαντώ σε χαιρετισμούς.
- 1.3 Καλωσορίζω και αποχαιρετώ κάποιον.
- 1.4 Εκφράζω τυπικό ενδιαφέρον για την υγεία και την διάθεση κάποιου. Απαντώ.
- 1.5 Συστήνομαι και απαντώ σε συστάσεις. Συστήνω κάποιον σε άλλον.
- 1.6 Εύχομαι (σε γενέθλια/ ονομαστική γιορτή, θρησκευτική εορτή, γάμο/ γέννηση/ βάφτιση, σε ασθενή για ανάρρωση).
- 1.7 Προσκαλώ κάποιον. Αποδέχομαι ή απορρίπτω μια πρόσκληση.
- 1.8 Ζητώ κάτι ή προσφέρω κάτι σε κάποιον. Ευχαριστώ για την προσφορά.
- 1.9 Ευχαριστώ κάποιον για κάτι.
- 1.10 Ζητώ συγγνώμη, απολογούμαι για κάτι.
- 1.11 Ζητώ να επαναλάβει κάποιος κάτι, δηλώνω ότι δεν κατάλαβα.
Εξηγώ κάτι σε κάποιον.
- 1.12 Ζητώ κάποιον στο τηλέφωνο ή απαντώ σε αυτόν που καλεί.
- 1.13 Κλείνω μια τηλεφωνική συνομιλία.
- 1.14 Αρχίζω ένα γράμμα.
- 1.15 Κλείνω ένα γράμμα.

2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

- 2.1 Ζητώ πληροφορίες και αναφέρομαι σε πρόσωπα και πράγματα.
- 2.2 Αναφέρομαι στον χαρακτήρα κάποιου ή στις ιδιότητες κάποιου πράγματος.
- 2.3 Περιγράφω την εξωτερική εμφάνιση προσώπου ή πράγματος.
- 2.4 Συγκρίνω ιδιότητες.
- 2.5 Τοποθετώ ένα γεγονός ή μια δραστηριότητα στον χρόνο.

- 2.6 Δίνω πληροφορίες για τον χώρο. Τοποθετούμαι στον χώρο.
- 2.7 Δίνω οδηγίες για το πώς μπορεί κάποιος να πάει κάπου.
- 2.8 Ζητώ και δίνω πληροφορίες για το ποσό/ τον βαθμό.
- 2.9 Ζητώ και δίνω πληροφορίες για τον τρόπο.
- 2.10 Ζητώ και δίνω πληροφορίες για τον κτήτορα.
- 2.11 Ζητώ και δίνω πληροφορίες για προϊόντα.

3. ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

- 3.1 Λέω τη γνώμη μου.
- 3.2 Ζητώ τη γνώμη του άλλου.
- 3.3 Κάνω αναφορά σε λόγο άλλου.
- 3.4 Εκφράζω την πιθανότητα/ κάτι το απίθανο να γίνει.
- 3.5 Διατυπώνω υποθέσεις (για το πραγματικό και το μη πραγματικό)
- 3.6 Ζητώ να μάθω εάν κάτι αληθεύει/ εκφράζω αβεβαιότητα.
- 3.7 Επιβεβαιώνω, διαβεβαιώνω.
- 3.8 Απευθύνομαι στη μνήμη του συνομιλητή μου/ Λέω τι θυμάμαι, τι ξεχνώ για κάτι/ Υπενθυμίζω κάτι σε κάποιον.
- 3.9 Εκφράζω τη συμφωνία μου με κάποιον.
- 3.10 Εκφράζω την διαφωνία μου με κάποιον.
- 3.11 Εκφράζω αναγκαιότητα/ υποχρέωση.
- 3.12 Εκφράζω την πρόθεση να κάνω κάτι.

4. ΕΚΦΡΑΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

- 4.1 Εκφράζω προτίμηση και απαρέσκεια.
- 4.2 Εκφράζω χαρά, ευχαρίστηση, επιδοκιμασία, υπερηφάνεια.
- 4.3 Εκφράζω λύπη, στεναχώρια, φόβο, ανησυχία.
- 4.4 Εκφράζω αποδοκιμασία, θυμό, αγανάκτηση.
- 4.5 Εκφράζω την ευχή/ την επιθυμία να γίνει κάτι.

5. ΛΕΚΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

- 5.1 Εκφράζω παράκληση. Προσφέρω τη βοήθειά μου.
- 5.2 Προσφέρομαι να κάνω κάτι για κάποιον.

- 5.3 Δίνω εντολές/ οδηγίες για την εκτέλεση ενός έργου/ μίας πράξης.
- 5.4 Ζητώ την έγκριση κάποιου να κάνω κάτι. Επιτρέπω-απαγορεύω.
- 5.5 Δίνω συμβουλές. Κάνω παραινήσεις.
- 5.6 Καθησυχάζω κάποιον.
- 5.7 Υπόσχομαι να κάνω κάτι.
- 5.8 Προτείνω σε κάποιον να κάνει κάτι/ να κάνουμε κάτι μαζί.
- 5.9 Αποδέχομαι ή απορρίπτω μια πρόταση /Αντιπροτείνω.

1.1.1.4 Η διδασκαλία του λεξιλογίου

Το προτεινόμενο να διδαχθεί λεξιλόγιο ανήκει σε ορισμένες θεματικές περιοχές, που καλύπτουν όλες τις πλευρές της καθημερινής ζωής των μαθητών ηλικίας πέντε έως δεκαέξι ετών. Είναι ευνόητο ότι οι περισσότερες από αυτές (π.χ. διαπροσωπικές σχέσεις, χόμπι/ ενδιαφέροντα/ ασχολίες, ψυχαγωγία, μετακινήσεις/ ταξίδια) εμφανίζονται σε περισσότερα από ένα επίπεδα, με διαβάθμιση κάθε φορά του παρεχομένου λεξιλογίου.

Ειδικότερα, στο πρώτο επίπεδο κατά τη διδασκαλία του λεξιλογίου ακολουθήθηκε η αρχή ότι τα «πράγματα» που περιβάλλουν τον μικρό μαθητή πρέπει να περάσουν στα «γράμματα» (λέξεις, φράσεις, προτάσεις) της ελληνικής γλώσσας, την οποία μαθαίνει. Έτσι, κατακτώντας το λεξιλόγιο του πρώτου επιπέδου ο μικρός μαθητής μαθαίνει να αναφέρεται στον εαυτό του και στους οικείους άλλους, αλλά και να μιλάει για ζητήματα που σχετίζονται με τις καθημερινές ανάγκες του (τροφής, στέγασης, ένδυσης, υπόδησης, προστασίας, ασφάλειας, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας, διασκέδασης και ομαδικότητας). Όλα αυτά προσφέρονται μέσα από εμπειρίες και βιώματα μικρών παιδιών που ενεργούν και δρουν στο σπίτι, στην αγορά, στους χώρους των παιχνιδιών και στον κόσμο της φαντασίας και του παραμυθιού καθώς και μέσα από ευχάριστες οικογενειακές και κοινωνικές περιστάσεις (γιορτές, γενέθλια, γέννηση – βάφτιση, επισκέψεις κ.ά.). Η κατάκτηση της σημασίας γίνεται προοδευτικά με την συνειρμική σύνδεση της μορφής των λέξεων (σημαινόντων) με τα σύμβολα-εικόνες των αντικειμένων (σημαινόμενων) ή την εικονική παράσταση της φράσης/ πρότασης στην οποία εντάσσεται η καινούρια λέξη/ έννοια. Επίσης, ήδη από το πρώτο επίπεδο δίνεται βαρύτητα στην εξοικείωση και την κατάκτηση σημασιολογικών σχέσεων όπως είναι τα *αντίθετα*: επιρρημάτων που δηλώνουν έννοιες χώρου και χρόνου (π.χ. *πάνω - κάτω, δεξιά - αριστερά*), επιθέτων και μετοχών (π.χ. *όμορφος - άσχημος, ζεστός - κρύος, χαρούμενος - λυπημένος*), και ρημάτων (π.χ. *ανοίγω - κλείνω, μιλώ - σιωπώ*).

Στα επόμενα επίπεδα ακολουθήθηκε μία πορεία ως προς την επιλογή και τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου η οποία παίρνει ως αφετηρία το περιορισμένο φάσμα χρήσης στον άμεσα επικοινωνιακό λόγο και προχωρεί σε όλο και περισσότερο εξειδικευμένες χρήσεις. Συγκεκριμένα, με βάση ένα άτυπα καθορισμένο «βασικό» λεξιλόγιο για κάθε θεματική ενότητα⁵, προωθείται στα μεγαλύτερα επίπεδα η εξοικείωση των μαθητών με λεξιλόγιο που ανήκει σε υψηλότερα επίπεδα ύψους και πιο τυπικές περιστάσεις (έντυπος και ηλεκτρονικός τύπος, αιτήσεις και επίσημες επιστολές, εκκλαϊκευμένα επιστημονικά κείμενα).

⁵ Το πλήρες σώμα του λεξιλογίου για τα τρία πρώτα επίπεδα, έτσι όπως έχει αποτυπωθεί στο παραχθέν εκπαιδευτικό υλικό του έργου *Παιδεία Ομογενών*, βρίσκεται στο «Παράρτημα Λεξιλογίου» του παρόντος τόμου.

Ειδικά στο τέταρτο επίπεδο υιοθετείται μία προσέγγιση ρητής και εμπρόθετης διδασκαλίας του λεξιλογίου, με έμφαση στις πολλαπλές ευκαιρίες που δίνονται στον μαθητή να συναντήσει το “θεματικό” λεξιλόγιο της ενότητας και να ασκηθεί σε αυτό εμπεδώνοντάς το.

Γενικά, ακολουθείται μία προσέγγιση που ξεκινά από την γνωριμία με την πρωτοτυπική χρήση της λέξης και στη συνέχεια προχωρά στη διεύρυνση στη μεταφορική της σημασία, με προσφερόμενες δομές πάλι από τον άμεσα επικοινωνιακό λόγο. Σε επόμενη φάση ακολουθεί η διδασκαλία πλέον, μέσω λογοτεχνικών κειμένων, ενός λεξιλογίου που λειτουργεί σε διαφορετικά επίπεδα ύφους, όπου καταφαίνονται οι λεπτές αποχρώσεις του λόγου (χιούμορ, ειρωνεία, συναισθήματα κ.λπ).

Στον πίνακα 1.1.7 παρουσιάζονται οι θεματικές περιοχές στις οποίες εμπίπτει το λεξιλόγιο που προτείνεται να διδαχθεί, καθώς και μια ενδεικτική κατανομή των επιμέρους εννοιών σε επίπεδα. Η κατανομή αυτή παρακολουθεί σε γενικές γραμμές την υπάρχουσα κατανομή στα βιβλία της σειράς «Πράγματα και Γράμματα» του έργου *Παιδεία Ομογενών*.

1.1.2 Γλωσσικοί και κοινωνικοπολιτισμικοί σκοποί

<p>Πρώτο επίπεδο [Προδημοτική έως 2^α τάξη]</p> <p><i>Προαναγνωστικό στάδιο/ Αλφαριθμητισμός/ Βασική ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου</i></p>	<p>Δεύτερο επίπεδο [3^η-4^η τάξη]</p> <p><i>Εμπέδωση και διεύρυνση των βασικών δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου</i></p>
<p>Σκοποί του πρώτου επιπέδου είναι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Να εξοικειωθούν τα νήπια και τα παιδιά με φυσικό και παιγνιώδη τρόπο με τον ελληνικό λόγο (προφορικό και γραπτό) και να αναπτύξουν ένα πρώτο βασικό επίπεδο των τεσσάρων επικοινωνιακών δεξιοτήτων στα ελληνικά. 2 Να εκτιμήσουν και να αγαπήσουν οι μαθητές τα στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικότητας, τα οποία μεταφέρονται με όχημα την ελληνική γλώσσα, και να προσεγγίσουν διαισθητικά τη διγλωσσία τους και τη διπολιτισμικότητά τους. 	<p>Σκοποί του δεύτερου επιπέδου είναι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Να βελτιώσουν οι μαθητές τις βασικές δεξιότητες ακρόασης, ανάγνωσης, κατανόησης και έκφρασης (προφορικής και γραπτής) που έχουν κατακτήσει στο πρώτο επίπεδο, έτσι ώστε να είναι σε θέση να συζητούν, να κατανοούν και να εκφράζουν γραπτώς και προφορικώς τις εμπειρίες τους από διάφορες όψεις της καθημερινής ζωής. 2α Να γνωρίσουν και να βιώσουν αξίες και πρότυπα μέσα από τα κείμενα της ελληνικής ιστορίας, της θρησκευτικής και της λαϊκής παράδοσης, καθώς και του πολιτισμού της χώρας διαμονής, έτσι ώστε να αρχίσουν να συνειδητοποιούν τη διπολιτισμική τους ταυτότητα. 2β Μέσα από την ελληνική γλώσσα, να έλθουν σε επαφή με θέματα και προβλήματα που απασχολούν την ανθρωπότητα.

Τρίτο επίπεδο

[5^η -6^η τάξη]

Καλλιέργεια και ανάπτυξη των δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου

Σκοποί του τρίτου επιπέδου είναι:

- 1** Οι μαθητές να μπορούν να επικοινωνούν σε ικανοποιητικό βαθμό με ένα συνθετότερο προφορικό και γραπτό λόγο, σε καταστάσεις που απαιτούν ισχυρότερη τη συμμετοχή τους μέσω της γλώσσας (π.χ. συναλλαγές, φιλικές συναντήσεις, σχολικό περιβάλλον, ιστορία και πολιτισμός, κ.λπ.)
- 2α** Να εξοικειωθούν οι μαθητές προοδευτικά με στοιχεία της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς και της ορθόδοξης παράδοσης μέσα από την προσέγγιση και μελέτη κειμένων ποικίλων τύπων.
- 2β** Να εμπλουτιστεί το πολιτισμικό κεφάλαιο των μαθητών με στοιχεία από τις εκφάνσεις του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού στην Ελλάδα και στη Διασπορά, ώστε αυτοί να διαμορφώσουν την εθνοπολιτισμική ταυτότητά τους, εφόσον η ελληνικότητα συνιστά όψη της διπολιτισμικότητάς τους και η ελληνική γλώσσα συνιστώσα της διγλωσσίας τους.

Τέταρτο επίπεδο

[7^η-9^η/10^η]

Καλλιέργεια της ικανότητας για αυτόνομη παραγωγή γραπτού λόγου και της επικοινωνιακής επάρκειας σε επίσημες/ τυπικές καταστάσεις

Σκοποί του τέταρτου επιπέδου είναι:

- 1** Να καλλιεργήσουν οι μαθητές περαιτέρω τη γλωσσική τους ικανότητα στον προφορικό και γραπτό λόγο, προκειμένου να κατανοούν και να παράγουν εκτενή και απαιτητικά κείμενα στα ελληνικά, σε υψηλότερα επίπεδα ύφους και με μεγαλύτερη πολυπλοκότητα περιεχομένου και έκφρασης.
- 2** Να αποκτήσουν οι νέοι και οι νέες ελληνικής καταγωγής συνείδηση της εφηβικής ταυτότητας, όπως αυτή διαμορφώνεται στην Ελλάδα αλλά και σε ένα πολυ-πολιτισμικό περιβάλλον στη Διασπορά, επισημαίνοντας ομοιότητες και διαφορές στις δύο περιστάσεις.

1.1.3 Γλωσσικοί στόχοι

Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
<p>Επιδιώκεται να κατακτήσουν οι μαθητές ένα βασικό επίπεδο ελληνικών, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν ακροώμενοι και να διαβάζουν με κατανόηση σύντομα κείμενα, καθώς και να παράγουν πρωτίστως στον προφορικό και δευτερευόντως στον γραπτό λόγο απλές κατανοητές προτάσεις δηλωτικές των αναγκών, των ενδιαφερόντων και των βιωμάτων τους.</p>	<p>Ως προς τον <i>προφορικό λόγο</i>, επιδιώκεται ανάπτυξη της ικανότητας των μαθητών:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να κατανοούν ακροώμενοι συζητήσεις, ερωτήσεις, ιστορίες και μαγνητοφωνημένα κείμενα με απλές γλωσσικές δομές, • να συζητούν και να απαντούν σε ερωτήσεις, χρησιμοποιώντας δομές αντίστοιχες με αυτές των φυσικών ομιλητών, για θέματα που αφορούν τον εαυτό τους, την οικογένειά τους, το σχολικό περιβάλλον, τα ενδιαφέροντά τους, και την καθημερινότητά τους, και • να αναπαράγουν προφορικά το νόημα μιας απλής ιστορίας. <p>Ως προς τον <i>γραπτό λόγο</i>, στόχος είναι οι μαθητές:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να μπορούν να κατανοούν ένα αυθεντικό ή λογοτεχνικό κείμενο με απλές δομές και • να το αποδίδουν σύντομα γραπτά ή να συντάσσουν απαντήσεις σε σχετικές με το γραπτό κείμενο ερωτήσεις. <p>Επίσης, όσον αφορά την <i>προσωπική παραγωγή γραπτού λόγου</i>, θα πρέπει οι μαθητές να μπορούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να ολοκληρώνουν μια δεδομένη ιστορία και • να συντάσσουν μικρά κείμενα με αντικείμενο διαπροσωπικές σχέσεις (επιστολές σε φιλικά ή συγγενικά πρόσωπα, ευχετήριες κάρτες ή μηνύματα, προσκλήσεις κ.λπ.).

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Ως προς τον <i>προφορικό λόγο</i>, οι μαθητές θα πρέπει:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να είναι σε θέση να κατανοούν μια μαγνητοφωνημένη ιστορία και να διατυπώνουν προφορικά το νόημά της, είτε απαντώντας σε σχετικές ερωτήσεις είτε αποδίδοντας συνοπτικά το νόημα, • να ζητούν και να κατανοούν πληροφορίες σχετικά με προγράμματα πολιτιστικών εκδηλώσεων, ταξίδια, μέσα συγκοινωνίας, αγορές, κ.λπ. • να συζητούν για θέματα που απασχολούν παιδιά της ηλικίας τους, (λ.χ. για τη διαχείριση του ελεύθερου χρόνου), • να εκφράζουν τη γνώμη τους για βιβλία που διαβάζουν, και • να διατυπώνουν τον προβληματισμό και τα επιχειρήματά τους πάνω σε γεγονότα και προβλήματα του περιγύρου τους. 	<p>Ως προς την <i>κατανόηση του προφορικού λόγου</i>, οι μαθητές θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιλαμβάνονται το πλήρες νόημα και αρκετές λεπτομέρειες από κείμενα ποικίλων ειδών τα οποία ακούν, είτε αυτά αφορούν συζητήσεις ανάμεσα σε ομιλητές διαφόρων ηλικιών είτε εκπομπές των Μ.Μ.Ε. (λ.χ. δελτίο ειδήσεων, δελτίο καιρού, κ.α.)</p> <p>Ως προς την <i>κατανόηση του γραπτού λόγου</i>, θα πρέπει να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να κατανοούν στο μεγαλύτερο μέρος τους το περιεχόμενο, τον τόνο και τον σκοπό αυθεντικών κειμένων με ποικίλες λειτουργίες (π.χ. ρεπορτάζ εφημερίδων, διαφημιστικά και πληροφοριακά κείμενα, εκλαϊκευμένα επιστημονικά άρθρα, δρομολόγια μεταφορικών μέσων, κριτικές έργων, κ.λπ).
<p>Ως προς το <i>γραπτό λόγο</i>, οι μαθητές πρέπει να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να αποδίδουν σε απλό κείμενο το νόημα μιας απλής ιστορίας, • να απαντούν γραπτώς σε ερωτήσεις που αφορούν θέματα της καθημερινής, οικογενειακής, σχολικής και κοινωνικής ζωής τους, • να εκφράζουν γραπτώς τις απόψεις τους σε θέματα που αφορούν την κοινωνική τους καθημερινότητα. 	<p>Ως προς την <i>παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου</i>, θα πρέπει να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • να εκφράζονται γραπτώς και προφορικά για ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων με τρόπο κατάλληλο για το επίπεδο ύψους και την περίσταση επικοινωνίας, με τον απαιτούμενο βαθμό συνθετότητας και λεξιλογικού πλούτου, • να αναζητούν και να ανα-συνθέτουν πληροφορίες από ποικίλες πηγές, και • να χρησιμοποιούν τον διάλογο και την επιχειρηματολογία, προκειμένου να καταλήξουν σε συμπεράσματα.

1.1.4 Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι

Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
<ul style="list-style-type: none"> • Οι μαθητές να προσεγγίσουν διαισθητικά την αλληλεπίδραση των δύο πολιτισμών (ελληνικού και χώρας διαμονής) και τη δική τους διπολιτισμικότητα, μέσω της ενασχόλησης και της λεκτικής σηματοδότησης αντικειμένων της φύσης και του διπολιτισμικού ή πολυπολιτισμικού περιβάλλοντός τους. • Να προσεγγίσουν βιωματικά / διαισθητικά τη διαχρονική παρουσία πολιτισμικών στοιχείων του Ελληνισμού και να εξοικειωθούν με στοιχεία της ελληνικής λαϊκής παράδοσης συγκρίνοντάς τα με εκείνα της χώρας διαμονής τους (ονοματοδοσία προσώπων, ελληνικό εδεσματολόγιο, θρησκευτικές γιορτές, παραδοσιακές φορεσιές). • Να εξοικειωθούν με τη σημασία μεγάλων εθνικών και θρησκευτικών εορτών και με συναφή σύμβολα και έθιμα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίσουν οι μαθητές εκφάνσεις του πολιτισμού, τόσο της χώρας προέλευσης όσο και της χώρας διαμονής, να βιώσουν τα περιεχόμενά του ελληνικού πολιτισμού (θέατρο, λαϊκή μουσική και χοροί, παράδοση) και να νιώσουν την αναγκαιότητα συμμετοχής τους στα δρώμενα της κοινότητας. • Να διαμορφώσουν οι μαθητές άποψη για την καθημερινή ζωή στην Ελλάδα και στη χώρα διαμονής τους και πάνω σε θέματα όπως: ελεύθερος χρόνος (διακοπές, χόμπι, παιχνίδι), υγεία (διατροφή), οικογενειακή ζωή (καταγωγή, συγγενείς, σημαντικά οικογενειακά γεγονότα), κοινωνικός περίγυρος (φίλοι, παροικιακή ζωή), περιβάλλον (μόλυνση, προστασία), το άτομο (επαγγελματικές δραστηριότητες) και οικονομία (λαϊκή αγορά, ψώνια). • Να προσεγγίσουν διαισθητικά την αρχή της οικουμενικής και ειρηνικής συνύπαρξης των λαών.

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<ul style="list-style-type: none"> • Να οικειοποιηθούν οι μαθητές βασικά κοινωνικο-πολιτισμικά στοιχεία της Ελλάδας σε σύγκριση με αντίστοιχα της χώρας διαμονής τους (παραμύθια, ήθη και έθιμα, γαστρονομικές συνήθειες, μουσική, χορός) και να αντιληφθούν την παγκοσμιότητα ορισμένων πολιτισμικών στοιχείων και αξιών. • Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές την οικουμενικότητα του ελληνισμού, να τονωθεί το συναίσθημα της ελληνικότητας και να νιώσουν την επιθυμία να διατηρούν και να αναπτύσσουν δεσμούς μεταξύ των Ελλήνων της Διασποράς, της Ελλάδας και της Κύπρου, μαθαίνοντας και διατηρώντας την ελληνική γλώσσα. • Να γνωρίσουν τις προόδους του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού. • Να συνειδητοποιήσουν την αλληλεξάρτηση των σύγχρονων κοινωνιών και την αναγκαιότητα διεθνούς αλληλεγγύης, αλληλοκατανόησης και συνεργασίας ενστερνιζόμενοι τις αρχές της ανεκτικότητας, της διαπολιτισμικότητας και της ειρηνικής συνύπαρξης διαφορετικών λαών και πολιτισμών. • Να συνειδητοποιήσουν την παγκοσμιότητα ορισμένων σύγχρονων προβλημάτων και την αναγκαιότητα συλλογικής δράσης για την αντιμετώπισή τους. 	<p>Οι μαθητές να ενημερωθούν και να προβληματιστούν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • γύρω από παγκόσμια πολιτισμικά αγαθά, όπως: είδη κατοικίας, σιλ ένδυσης, περιβάλλον και προστασία της φύσης, γαστρονομία–μαγειρική, γλώσσες και συστήματα γραφής, λογοτεχνία, θέατρο-κινηματογράφος, αθλητισμός-ολυμπισμός • σχετικά με οικουμενικά ζητήματα που αφορούν εφήβους: μίμηση ειδώλων, διαταραχές όρεξης, εξάρτηση από ουσίες –κάπνισμα, ναρκωτικά, αλκοόλ- υγιεινή διατροφή, μορφές οικογενειών, σχέσεις ανάμεσα στις γενεές, ρόλοι των δύο φύλων, φόβος της ανεργίας και σωστή επιλογή επαγγέλματος • σχετικά με ζητήματα που αφορούν τον κόσμο του αύριο, όπως είναι ο ρόλος της τεχνολογίας, της επιστήμης και της τεχνολογίας του διαστήματος, η παγκόσμια κατανομή των αγαθών, η παγκόσμια ειρήνη.

1.1.5 Μορφολογικά και συντακτικά στοιχεία

	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
ΦΩΝΟΛΟΓΙΑ	<p>Βασικά στοιχεία του φωνολογικού και γραφικού συστήματος (φωνήματα – γραφήματα, συμπλέγματα και δίψηφα).</p> <p>Συλλαβισμός, πάθη φωνηέντων, σημεία στίξης.</p>	<p>Εμπέδωση των φωνολογικών στοιχείων του προηγούμενου επιπέδου</p>
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ	<p>Γνωριμία με τα τρία γένη της ελληνικής.</p>	<p>Διάκριση φυσικού και γραμματικού γένους των ουσιαστικών</p>
	<p>Γνωριμία με τους δύο αριθμούς της ελληνικής</p>	<p>Εμπέδωση των αριθμών της ελληνικής</p>
	<p>Γνωριμία με τα άρθρα (το οριστικό και το αόριστο).</p>	<p>Εμπέδωση της χρήσης του οριστικού και αόριστου άρθρου</p>
	<p>Εμφάνιση των:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αρσενικών ισοσύλλαβων σε <i>-ης, -ας, -ος</i>, και ανισοσύλλαβων σε <i>-άς</i>. - θηλυκών ισοσύλλαβων σε <i>-α</i> και <i>-η</i>. - ουδέτερων ισοσύλλαβων σε <i>-ι</i> και <i>-ο</i>, και ανισοσύλλαβων σε <i>-μα</i>. 	<p>Σχηματισμός και κλίση των:</p> <ul style="list-style-type: none"> - αρσενικών ισοσύλλαβων σε <i>-ης, -ας, -ος</i>, και ανισοσύλλαβων σε <i>-άς, -ής, -ές, -ούς</i>. - θηλυκών ισοσύλλαβων σε <i>-α</i> και <i>-η</i> και θηλυκών ανισοσύλλαβων σε <i>-ού</i> και <i>-ιά</i> - ουδέτερων ισοσύλλαβων σε <i>-ι</i> και <i>-ο</i>. <p>Η έννοια των κυρίων ονομάτων.</p>
Επίθετα	<p>Εμφάνιση των επιθέτων σε <i>-ος, -η, -ο</i>.</p>	<p>Σχηματισμός και κλίση των επιθέτων σε:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>-ός, -ή, -ό,</i> <i>-ος, -η/(-α), -ο</i>
Παραθετικά	<p>Εμφάνιση των παραθετικών όλων των βαθμών (μονολεκτικός και περιφραστικός τύπος)</p>	<p>Σχηματισμός και χρήση των παραθετικών.</p> <p>Μονολεκτικός σχηματισμός σε <i>-ότερος, -η, -ο</i> και <i>-ύτερος, -η, -ο</i>, σε <i>-ότατος, -η, -ο</i> και σε <i>-ύτατος, -η, -ο</i>.</p> <p>Περιφραστικός σχηματισμός (<i>πιο, ο πιο</i>).</p> <p>Δομές σύγκρισης.</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Εμπέδωση της χρήσης των άρθρων</p> <p>Ανάκληση και εμπέδωση των προαναφερθέντων.</p> <p>Σχηματισμός και κλίση των :</p> <p>-θηλυκών ισοσύλλαβων σε <i>-ούλα, -ίτσα, -ίλα</i> , και ανισοσύλλαβων σε <i>-ού, -ά</i> και <i>-ω</i>.</p> <p>-ουδέτερων ισοσύλλαβων σε <i>-είο, -ιό</i> και <i>-άκι</i>.</p> <p>-ιδιόκλιτων και αρχαιοκλιτων ουσιαστικών (π.χ. ο <i>κουρέας, η δύναμη, η οδός, το παρόν, το σύμπαν</i>).</p>	<p>Εμπέδωση της χρήσης των άρθρων</p> <p>Ανάκληση και εμπέδωση των προαναφερθέντων.</p> <p>Σχηματισμός και κλίση των</p> <p>-υποκοριστικών ουσιαστικών σε <i>-ούλης, -ούλι</i>.</p> <p>- ουδέτερων ισοσύλλαβων σε <i>-ος</i>.</p>
<p>Εμπέδωση των προαναφερθέντων οξύτονων, παροξύτονων και προπαροξύτονων επιθέτων.</p> <p>Σχηματισμός και κλίση των επιθέτων σε :</p> <p><i>-ύς, -ιά, -ύ,</i></p> <p><i>-ής, -ιά, -ί,</i></p> <p><i>-ης, -α, -ικο,</i></p> <p><i>-ής, -ής, -ές,</i></p> <p><i>-ος, -ος, -ο.</i></p>	<p>Εμπέδωση των προαναφερθέντων.</p>
<p>Εμπέδωση του σχηματισμού των ομαλών παραθετικών των επιθέτων.</p> <p>Σχηματισμός ανωμαλών παραθετικών.</p>	<p>Εμπέδωση του σχηματισμού των ομαλών και ανωμαλών παραθετικών των επιθέτων.</p> <p>Σχηματισμός των παραθετικών σε <i>-έστερος, -η, -ο</i> και <i>-έστατος, -η, -ο</i>.</p> <p>Εμπέδωση των δομών σύγκρισης.</p>

	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο	
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ	Αριθμητικά	Εμφάνιση των απόλυτων αριθμητικών ως το 100 και των τακτικών ως το 10.	Εμπέδωση και χρήση των απόλυτων και τακτικών αριθμητικών ως το 100. Σχηματισμός και χρήση των πολλαπλασιαστικών.
	Αντωνυμίες	Εμφάνιση των προσωπικών, κτητικών, και κάποιων ερωτηματικών αντωνυμιών (<i>ποιος, πόσος</i>).	Σχηματισμός και χρήση των προαναφερθεισών αντωνυμιών, καθώς και των δεικτικών, αναφορικών και ερωτηματικών αντωνυμιών. Το αναφορικό <i>που</i> .
	Ρήματα	Εμφάνιση των ρημάτων σε <i>-ίζω, -ώνω, -αίνω, -ένω</i> στον Ενεστώτα της Οριστικής.	Σχηματισμός, κλίση και ορθογραφία του Ενεστώτα, του Παρατατικού, του Συνοπτικού και του Διαρκή Μέλλοντα, του Αορίστου στην Ενεργητική και στην Παθητική φωνή (Οριστική και Προστακτική). Σχηματισμός, κλίση και ορθογραφία του Συνοπτικού Μέλλοντα και του Αορίστου στα ανώμαλα ρήματα, π.χ. <i>παίρνω-πήρα- θα πάρω, έρχομαι- ήρθα- θα έρθω</i> . Εμφάνιση και χρήση συντελικών χρόνων.
	Μετοχές	Εμφάνιση των μετοχών σε <i>-όντας/-οντας</i> και σε <i>-(σ)μένος</i> .	Εμφάνιση και χρήση των μετοχών σε <i>-όντας /όντας</i> και σε <i>-(σ) μένος</i> .
	Επιρρήματα	Εμφάνιση κάποιων συχνόχρηστων τοπικών, χρονικών, τροπικών, βεβαιωτικών και διστακτικών επιρρημάτων.	Σχηματισμός και χρήση των τοπικών, χρονικών και τροπικών επιρρημάτων. Σχηματισμός των παραθετικών στα επιρρήματα.
	Προθέσεις	Εμφάνιση προθέσεων.	Οι προθέσεις <i>από, σε και με</i> .
	Επιφωνήματα	Εμφάνιση συχνόχρηστων επιφωνημάτων.	Χρήση των επιφωνημάτων και επιφωνηματικών εκφράσεων.

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
Εμπέδωση όλων των προαναφερθέντων αριθμητικών.	
Εμπέδωση όλων των προαναφερθεισών αντωνυμιών. Σχηματισμός και χρήση των αόριστων αντωνυμιών.	Σχηματισμός και χρήση των οριστικών αντωνυμιών. Εμβάθυνση στη χρήση των αναφορικών αντωνυμιών.
Εμπέδωση των προαναφερθέντων. Σχηματισμός και χρήση της Υποτακτικής στην Ενεργητική φωνή. Σχηματισμός και χρήση της Δυνητικής Οριστικής στην Ενεργητική φωνή. Απρόσωπα ρήματα. Σχηματισμός όλων των χρόνων στα ανώμαλα ρήματα (λ.χ. ανεβαίνω, μπαίνω, βλέπω, βρίσκω, θέλω, λέω) Παθητική vs Ενεργητική φωνή.	Εμπέδωση των προαναφερθέντων με έμφαση στην Παθητική φωνή και στη ρηματική όψη. Σχηματισμός και χρήση της Υποτακτικής στην Παθητική φωνή. Συντελικοί χρόνοι.
Σχηματισμός και χρήση των μετοχών σε <i>-όντας/-οντας</i> και σε <i>-(σ)μένος</i> .	Εμπέδωση των προαναφερθέντων.
Εμπέδωση των προαναφερθέντων. Σχηματισμός και χρήση των ερωτηματικών και ποσοτικών επιρρημάτων. Επισήμανση διαφορών ανάμεσα στα <i>πού</i> και <i>που</i> , <i>πώς</i> και <i>πως</i> .	Χρήση επιρρημάτων και επιρρηματικών εκφράσεων (π.χ. <i>τόσο... όσο και...</i>).
Οι προαναφερθείσες προθέσεις + <i>για</i> , <i>κατά</i> , <i>παρά</i> και <i>προς</i> .	Εμπέδωση της χρήσης όλων των προθέσεων.

	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ	Παραγωγή Εμφάνιση: (α) ουσιαστικών παράγωγων από ουσιαστικά και ρήματα (<i>διαβάζω > διάβασμα</i>) (β) υποκοριστικών σε <i>-άκος, -ίτσα, -ούλα, -άκι.</i> (γ) μεγεθυντικών (δ) επαγγελματικών ουσιαστικών (παράγωγων από ρήματα) και (ε) επιθέτων παράγωγων από ουσιαστικά.	Ουσιαστικά παράγωγα από ουσιαστικά (επώνυμα από ουσιαστικά δηλωτικά επαγγελματών, ονόματα που δηλώνουν καταγωγή).
	Σύνθεση Εμφάνιση: (α) προσδιοριστικών συνθέτων ουσιαστικών (<i>τυρόπιτα, αετοφωλιά</i>). (β) ρημάτων με πρώτο συνθετικό το <i>ξε-</i> και το <i>ξανα-</i> (<i>σκεπάζω > ξεσκεπάζω, πίνω > ξαναπίνω</i>) (γ) προσδιοριστικών συνθέτων ρημάτων με πρώτο συνθετικό επίρρημα (<i>σιγοτραγουδώ, γλυκοτραγουδώ</i>).	Σύνθετα από επίθετα και ουσιαστικά.

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Ουσιαστικά παράγωγα από ουσιαστικά (ποδηλασία > ποδηλάτης)</p> <p>Ουσιαστικά παράγωγα από ρήματα (γράφω > γράμμα)</p> <p>Επίθετα παράγωγα από ουσιαστικά (-ικός, -ική - (ικιά), -ικό, -ερός, -ερή, -ερό, -ινος, -ινή, -ινο)</p> <p>Πατριδωνυμικά (Ρόδος > Ροδίτης).</p>	<p>Ουσιαστικά παράγωγα από ρήματα :</p> <p>(α) σε -τητα (βαρύς > βαρύτητα)</p> <p>(β) σε -(σ)ιμο και σε -μα (βάφω > βάψιμο, κονταίνω > κόντεμα)</p> <p>Ουσιαστικά σε -εια παράγωγα από επίθετα (ακριβής > ακρίβεια)</p> <p>Ουσιαστικά σε -άς, -τζής, -ίστας, -όρος (δηλωτικά ασχολίας ή επαγγέλματος) (κομπιοντεράς, καφετζής, πιανίστας, σερβιτόρος)</p> <p>Ουσιαστικά σε -είο (κουρείο, δημαρχείο), σε -τήριο (κομμωτήριο, εργαστήριο), σε -άδικο/-ίδικο (παπουτσαδικο, σουβλατζίδικο), δηλωτικά του τόπου.</p>
<p>Σύνθετα με πρόθεση + ουσιαστικό, επίθετο, ρήμα.</p> <p>Σύνθετα με πρώτο συνθετικό τα προθήματα: α-, ξε-, παν-, τηλε-.</p> <p>Σύνθετα κτητικά αντικειμενικά, (καλόκαρδος, μεγαλόσωμος, καντηλανάφτης, χασομέρης)</p>	<p>Σύνθετα με τα προαναφερθέντα προθήματα και τα: υπο-, υπερ-, αντι-, δυσ-, ευ-, προ-.</p> <p>Σχηματισμός</p> <p>(α) προσδιοριστικών συνθέτων με πρώτο συνθετικό επίθετο ή επίρρημα (π.χ. πολυτάλαντος, καλοπερνώ) και</p> <p>(β) πολυλεκτικών συνθέτων (ουράνιο τόξο, φακοί επαφής).</p> <p>Εμπέδωση άλλων κατηγοριών συνθέτων.</p>

	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
Ονοματικές και ρηματικές φράσεις	Υ- Ρ -Α Ποιος κάνει κάτι Υ-συνδ. Ρ-Κατηγορούμενο Ποιος είναι τι Υ-Ρ-Αντ. (+ Επίρρημα) Πότε κάνει κάποιος κάτι.	Σχηματισμός της απλής πρότασης. Συμφωνία των όρων και λειτουργία. Δομή της ονοματικής και ρηματικής φράσης.
	Η θέση των όρων στην πρόταση. Συνάρτηση με τη σημασία. Ερωτηματική πρόταση. Τύποι ερώτησης-απάντησης.	Συμφωνία υποκειμένου και κατηγορουμένου.
	Εμφάνιση ομοιόπτωτων ονοματικών προσδιορισμών.	Δομή και χρήση του ονοματικού προσδιορισμού (συμφωνία επιθέτου με ουσιαστικό), του εμπρόθετου και του επιρρηματικού προσδιορισμού.
	Γνωριμία με την καταφατική και αποφατική πρόταση – Μετασχηματισμοί.	Καταφατικές, ερωτηματικές και αποφατικές προτάσεις.
ΣΥΝΤΑΞΗ Συντακτική λειτουργία των πτώσεων	Η γενική κτητική.	Παρατακτική σύνδεση προτάσεων και συστατικών (με συμπλεκτικούς και αντιθετικούς συνδέσμους). Σύνδεση προτάσεων καθ' υπόταξη (τελικές, ειδικές και αναφορικές). Λειτουργία του ευθέους και πλάγιου λόγου. Μετατροπή του ενός είδους λόγου στο άλλο (δηλώσεις και ερωτήσεις).

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
Εμπέδωση των προαναφερθέντων.	
Εμπέδωση των προαναφερθέντων.	
Εμπέδωση των προαναφερθέντων.	
<p>Σύνδεση επιρρηματικών δευτερευουσών προτάσεων (υποθετικές, χρονικές, αιτιολογικές, παραχωρητικές, αποτελεσματικές).</p> <p>Πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις.</p>	<p>Η Αιτιατική και η Γενική</p> <ul style="list-style-type: none"> - σε προσδιορισμούς του χρόνου (<i>τον Γενάρη, στις 3 Μαΐου του 1856</i>) - σε προσδιορισμούς του σκοπού και του περιεχομένου (<i>ένα ποτήρι κρασιού vs ένα ποτήρι κρασί</i>) - σε προσδιορισμούς του μέτρου ή του περιεχομένου (<i>ένα στρέμμα γης, δύο κιλά πατάτες</i>). <p>Εμπέδωση και εμβάθυνση στη σύνδεση διαφόρων ειδών προτάσεων.</p> <p>Συμπληρωματικές προτάσεις (είδη και υποδιαίρεσεις).</p> <p>Σύνδεση προτάσεων με το <i>μήπως</i> και με το <i>που</i> ως μη αναφορικό σύνδεσμο.</p> <p>Θέση και χρήση των μορίων <i>να, ας, μη</i>.</p> <p>Σύνδεση συστατικών της πρότασης με συνδέσμους και επιρρήματα (π.χ. <i>τόσο...όσο, δεν../όχι μόνο...αλλά και...</i>)</p>

1.1.6 Επικοινωνιακές περιστάσεις / Λεκτικές πράξεις και ενδεικτικοί τρόποι πραγμάτωσής τους

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΑΦΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ		
1.1. Απευθύνω τον λόγο σε κάποιον, τραβώ την προσοχή του.	<p>Παρακαλώ, τι θέλετε/τι θα θέλατε;</p> <p>Κοσμά/ Παιδί μου, έλα εδώ μια στιγμή.</p> <p>Παιδιά, ακούστε με λίγο.</p> <p>Κυρία, τι είναι αυτό;</p>	<p>Συγγνώμη, κύριε/ κυρία/ δεσποινίς, κάτι σας έπεσε!</p> <p>Κύριε Χρηστίδη/κύριε Γιάννη, κάποιος σας ζητάει.</p> <p>Γκαρσόν! Έρχεστε και σε μας;</p> <p>Κοριτσάκι, πώς σε λένε;</p> <p>Συγγνώμη /Παρακαλώ, μπορείτε να μου πείτε πού είναι το Ταχυδρομείο;</p>
1.2. Χαιρετώ και απαντώ σε χαιρετισμούς.	<p>Καλημέρα σας.</p> <p>Γεια σας.</p> <p>Γεια σου, Βασίλη.</p> <p>- Καλημέρα, κύριε Πέτρο.</p> <p>Γεια σου, Άννα. -Γεια!</p>	<p>Χαίρετε! -Χαίρετε, κύριε Γιώργο!</p> <p>Δώσε χαιρετισμούς στον Κώστα και φίλησε μου τα ανιψάκια μας.</p>
1.3. Καλωσορίζω και αποχαιρετώ κάποιον.	<p>Καλωσόρισες! -Καλώς σας βρήκα!</p> <p>Καλωσορίσατε!- Καλώς σας βρήκαμε!</p> <p>Καλώς τα δέχτηκες!</p> <p>Γεια σας! -Γεια σας, κύριε Πέτρο!</p> <p>Αντίο σας! -Αντίο, Κοσμά.</p>	<p>Καλώς τον Ηλία! /Καλώς τον!</p> <p>Καλώς τους! Καλώς ήρθατε!</p> <p>Καλό μεσημέρι! Καλό απόγευμα!</p> <p>Καλό βράδυ! Καληνύχτα!</p> <p>Στο καλό! Στο καλό να πας!</p> <p>Πηγαίνετε στο καλό.</p> <p>Καλές διακοπές!</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Μπορώ να σας πω λίγο;</p> <p>Να σας πω λίγο;</p> <p>Μου λέτε σας παρακαλώ...</p>	<p>Κυρίες και κύριοι,...</p> <p>Αγαπητοί συγγενείς και φίλοι, ...</p> <p>Αγαπητοί μας δάσκαλοι,...</p> <p>Θα μπορούσα/Μπορώ να σας διακόψω λίγο;</p>
<p>Σας στέλνω πολλά χαιρετίσματα από την Αμερική.</p> <p>Χαιρετίσματα στους γονείς σου!</p>	<p>Τους χαιρετισμούς μου στη μητέρα σου. - Ευχαρίστος.</p> <p>Γεια σας, κύριε Βασιλείου. Χάρηκα./Χάρηκα για τη γνωριμία./ Χάρηκα που σας γνώρισα.</p> <p>-Παρομοίως. /Κι εγώ χάρηκα.</p>
<p>Γεια χαρά!</p> <p>Καλό Σαββατοκύριακο!</p> <p>Καλό σας ταξίδι και καλή διαμονή!</p>	<p>Καλή αντάμωση! Όρα καλή!</p> <p>Καλά να περάσετε!</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
1.4. Εκφράζω τυπικό ενδιαφέρον για την υγεία και τη διάθεση κάποιου. Απαντώ.	<p>Τι κάνεις; -Καλά είμαι. Εσύ; - Κι εγώ καλά/Μια χαρά.</p> <p>Είστε όλοι καλά; - Καλά είμαστε όλοι.</p> <p>Καλά είναι η μητέρα σου τώρα; - Μια χαρά, ευχαριστώ.</p>	<p>Πώς είσαι; - Πώς να είμαι; Χάλια!/ Υπέροχα!</p>
1.5. Συστήνομαι και απαντώ σε συστάσεις. Συστήνω κάποιον.	<p>Με λένε Κώστα/Εμένα με λένε Κώστα. Εσένα;</p> <p>Παιδιά, αυτή είναι η Χριστίνα. - Γεια σου, Χριστίνα.</p>	<p>Γεια σου, είμαι ο Κώστας/εγώ είμαι ο Κώστας.</p> <p>Εμένα με λένε Δημήτρη, αλλά με φωνάζουν Τζίμη.</p> <p>Παιδιά, να σας γνωρίσω τη Χριστίνα.</p>
1.6. Εύχομαι (σε γενέθλια/ ονομαστική γιορτή, θρησκευτική εορτή, γάμο/ γέννηση/ βάφτιση, σε ασθενή για ανάρρωση).	<p>Χρόνια πολλά! Να ζήσεις! Να τα εκατοστήσεις! Καλό Πάσχα! Χριστός Ανέστη. -Αληθώς Ανέστη! Καλά Χριστούγεννα! Καλή Χροιά! Χαρούμενη Πρωτοχρονιά! Ευτυχισμένος ο καινούργιος χρόνος!</p>	<p>Να σας/μας ζήσει! Ό,τι επιθυμείς! Ό,τι επιθυμείτε! Να ζήσεις, Μαρία, και χρόνια πολλά! Και του χρόνου! Και του χρόνου με υγεία! Για τις γιορτές του Πάσχα σας εύχομαι Χρόνια Πολλά και Καλή Ανάσταση!</p>
1.7. Προσκαλώ κάποιον. Αποδέχομαι ή απορρίπτω μια πρόσκληση.	<p>Θέλεις να/Θα έρθεις σπίτι μου να παίξουμε ντάμα; - Ναι, βέβαια. /Γιατί όχι; /Αμέ! - Αχ, όχι, δεν μπορώ! Έχω να διαβάσω!/- Δε γίνεται. Φεύγουμε σε λίγο.</p>	<p>Όποια παιδιά θέλετε, ελάτε αύριο στο σπίτι μου να κολυμπήσουμε στην πισίνα. - Υπέροχα! /Καταπληκτικά! / Ωραία ιδέα!</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Πώς πάει η γυναίκα σου; - Πολύ καλά, ευχαριστώ.</p> <p>Εσείς, πώς είστε/πάτε; - Δόξα τω θεώ, καλά.</p> <p>Ο θεός σου ο Αλέκος, τι κάνει; -Καλά είναι.</p>	<p>Τι γίνεται; /Πώς πάει; / Τι νέα; - Όλα καλά! / Ας τα! Μην τα ρωτάς!</p>
<p>Ονομάζομαι /Λέγομαι Μαρία Ιωάννου. Είμαι η καινούρια σας δασκάλα.</p>	<p>Κύριε Διευθυντά, να σας συστήσω τη σύζυγό μου, Ελένη Μακρή / από δω η σύζυγος μου, Ελένη Μακρή. - Χαίρω πολύ, κυρία μου. - Παρομοίως./ Χαίρω πολύ.</p> <p>Γεια σας, Παύλος Βασιλείου. - Χαίρω πολύ, κύριε Βασιλείου.</p> <p>Παύλος Βασιλείου, χαίρω πολύ. - Παρομοίως.</p>
<p>Σε καλό να μας βγει, γιε μου! Καλορίζικη! Να σε χαίρονται οι γονείς σου και ο θεός να σ' αξιώσει να 'χεις πάντα όλα τα καλά! Να ζήσετε παιδιά μου! Καλορίζικο το νεογέννητο/ το αντρόγυνο! Να ζήσει το νεοφώτιστο! Ο Θεός και η Παναγία μαζί σας, παιδί μου! Περαστικά.</p>	<p>Σιδερένιος! Σας εύχομαι ταχεία ανάρρωση! Από το στόμα σου και στον Θεού τ'αντί!</p>
<p>Θα ήθελες να έρθεις αύριο στο σπίτι μου να φάμε; -Πολύ ευχαριστώ. / -Σ'ευχαριστώ (για την πρόσκληση) αλλά δυστυχώς αύριο δεν μπορώ. Μια άλλη μέρα ίσως.</p>	<p>Αύριο το βράδυ κάνουμε μια μικρή γιορτή για την επιτυχία της κόρης μας στο Πανεπιστήμιο. Θα χαρούμε πολύ εάν μπορέσετε να έρθετε. Μεγάλη μας χαρά. /Πολύ ευχαριστώ. /Με πολλή ευχαρίστηση. Τι ώρα περίπου;</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
	<p>Πρόσκληση γενεθλίων: Την Πέμπτη 16 Φεβρουαρίου στις 5 το απόγευμα σε προσκαλώ (να έρθεις) στο πάρτι γενεθλίων μου που θα γίνει στο σπίτι μου, οδός..</p>	<p>Έρχεσαι αύριο στο σπίτι μου;/ Θέλεις να έρθεις αύριο στο σπίτι μου; /Έλα αύριο στο σπίτι μου!/ Αν θέλεις, έλα αύριο στο σπίτι μου. - Δεν μπορώ. Αύριο έρχεται ο αδερφός μου από Αμερική. - Κρίμα! Μια άλλη φορά, τότε.</p>
<p>1.8. Ζητώ κάτι ή προσφέρω κάτι σε κάποιον. Ευχαριστώ για την προσφορά.</p>	<p>Μου δίνεις/Μου δίνετε λίγο νερό, σας παρακαλώ; - Ορίστε. Τι θα πιεις; Πορτοκαλάδα, βυσσινάδα, χυμό μήλου; - Λίγη πορτοκαλάδα. Ορίστε τα ποτά σας/η πορτοκαλάδα σου. - Ευχαριστώ.</p>	<p>Θα ήθελα λίγο ψωμί ακόμα, σας παρακαλώ. -Ευχαρίστως. Θέλετε έναν καφέ, μια πορτοκαλάδα; - Καφέ, παρακαλώ. Μήπως θέλεις ένα ποτήρι νερό; - Ναι, σας παρακαλώ. Μήπως θέλεις λίγο ψωμί ακόμα; - Ναι, ευχαριστώ. / Όχι, ευχαριστώ.</p>
<p>1.9. Ευχαριστώ κάποιον για κάτι.</p>	<p>Ευχαριστώ. Ευχαριστώ πολύ.</p>	<p>Ευχαριστούμε! Σ'ευχαριστώ!</p>
<p>1.10. Ζητώ συγνώμη, απολογούμαι για κάτι.</p>	<p>Συγνώμη!</p>	<p>Με συγχωρείτε, δεν το 'ξερα. Με συγχωρείς! Δεν σε είδα.</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Γραπτή πρόσκληση: Ο Σύλλογος Κρητών Στουτγάρδης σας προσκαλεί στο κόψιμο της βασιλόπιτας την Πέμπτη 12 Ιανουαρίου στις 8.00 το βράδυ στο κέντρο Αστέρια.</p>	<p>Ευχαριστούμε πολύ για την πρόσκληση, /Θα μας άρεσε πολύ, /Θα χαιρόμασταν πολύ, αλλά δυστυχώς αύριο έχουμε μια άλλη υποχρέωση.</p>
<p>Μπορώ να έχω λίγο ψωμί, σας παρακαλώ; -Βεβαίως/Ορίστε.</p> <p>Λίγο ψωμί ακόμα; / Θα ήθελες λίγο ψωμί ακόμα;</p> <p>Ορίστε τα ρέστα σας και ευχαριστώ. - Εγώ ευχαριστώ.</p>	<p>Θα μπορούσα να έχω λίγο ψωμί ακόμα, σας παρακαλώ; - Βεβαίως.</p> <p>Θα σας ήταν εύκολο να μου φέρετε ένα ποτηράκι νερό; -Ευχαρίστως.</p> <p>Μπορώ να έχω λίγο νερό, αν δε σας κάνει κόπο; - Κανένας κόπος.</p>
<p>Σας ευχαριστώ για την φιλοξενία.</p> <p>Σ'ευχαριστώ που με βοήθησες!</p>	<p>Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για το όμορφο καλοκαίρι που πέρασα.</p> <p>Σας ευχαριστώ για τον κόπο σας/για το μεγάλο έργο που προσφέρετε.</p>
<p>Συγνώμη που άργησα.</p> <p>Με συγχωρείς που άργησα, αλλά είχε φοβερή κίνηση.</p>	<p>Συγνώμη που (σας) ενοχλώ αλλά είναι κάτι επείγον.</p> <p>Λυπάμαι που σε έκανα να περιμένεις.</p> <p>Συγνώμη για την καθυστέρηση.</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
<p>1.11. Ζητώ να επαναλάβει κάποιος κάτι, δηλώνω ότι δεν κατάλαβα. Εξηγώ κάτι σε κάποιον.</p>	<p>Τι είναι το «πεζοδρόμιο»;</p>	<p>Δεν καταλαβαίνω τι λέει εδώ. Δεν καταλαβαίνω αυτή τη λέξη. Πώς είναι στα ελληνικά το...; Πώς λέμε στα ελληνικά ... ; Τι θα πει εξημερωμένος; - Εξημερωμένος θα πει... - Πώς να σου εξηγήσω; Να, ας πούμε ότι...</p>
<p>1.12. Ζητώ κάποιον στο τηλέφωνο ή απαντώ σε αυτόν που καλεί.</p>	<p>-Ναι; -Γεια σας, κυρία Έλλη, η Μαρία είμαι. Είναι εκεί η Άννα; - Δεν είναι εδώ, Μαρία μου. Θέλεις να της πω κάτι;</p>	<p>-Ορίστε. - Γεια σας. Είστε ο κύριος Σωτήρης; - Ναι, ο ίδιος. - Παρακαλώ; - Μου δίνετε την Ιφιγένεια, σας παρακαλώ; Είμαι η φίλη της η Μαρία. - Ένα λεπτό να τη φωνάξω, κορίτσι μου./ Μισό λεπτό να δω εάν είναι εδώ.</p>
<p>1.13. Κλείνω μια τηλεφωνική συνομιλία.</p>	<p>Έλα, γεια! Γεια σας, κυρία Έλλη.</p>	<p>Θα (την) ξαναπάρω αργότερα. Γεια σας./ Ευχαριστώ, γεια σας.</p>
<p>1.14. Αρχίζω ένα γράμμα.</p>		<p>Αγαπημένη μου γιαγιά... Αγαπημένη μου θείε.. Αγαπημένη μου φίλε Σωτήρη... Αγαπημένη μου Ελένη, Ελένη μου,...</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>(Συγγνώμη) το ξαναλές; Δεν άκουσα/Δεν κατάλαβα. Μου το ξαναλέτε; Πιο αργά, παρακαλώ.</p> <p>Μου εξηγείς αυτή τη λέξη;</p> <p>Να αγοράσουμε ένα.. πώς το λένε;</p> <p>Πώς το είπαμε αυτό που θα πάρουμε;</p> <p>Πώς γράφεται το «δόρυ»;</p>	<p>Μπορείτε να επαναλάβετε, σας παρακαλώ;/ Επαναλαμβάνετε, παρακαλώ;</p> <p>Τι σημαίνει αυτή η λέξη;</p> <p>Πώς προφέρεται αυτή η λέξη;</p> <p>Τι εννοείς, όταν λες αριθμητικό αλφάβητο;</p>
<p>- Ναι;</p> <p>- Μπορώ να μιλήσω στην Ιφιγένεια (παρακαλώ);</p> <p>- Περιμένετε λίγο να τη φωνάξω. [...] Ναι, με ακούτε; Έρχεται.</p> <p>- Λέγετε;</p> <p>- Την Ιφιγένεια θα ήθελα, παρακαλώ. Η Μαρία, πείτε της.</p> <p>- Δεν είναι εδώ. Θέλεις να ξαναπάρεις αργότερα;</p> <p>- Λέγετε, παρακαλώ.</p> <p>- Λέγομαι Γιώργος Αλεξίου και θα ήθελα να μιλήσω με τον κύριο Διευθυντή.</p> <p>- Μισό λεπτό να δω εάν μπορεί να σας μιλήσει.</p>	<p>- Ορίστε.</p> <p>- Θα μπορούσα να μιλήσω στην κυρία Παπά, παρακαλώ; Είμαι ένας μαθητής της.</p> <p>- Δυστυχώς, απουσιάζει αυτή τη στιγμή. Θέλετε να της πω κάτι;</p> <p>- Interworld, παρακαλώ.</p> <p>- Λέγομαι Αλεξίου. Θα μπορούσα να μιλήσω με την κυρία Παπά, παρακαλώ;</p> <p>- Μισό λεπτό να σας συνδέσω.</p> <p>- Λέγετε, παρακαλώ.</p> <p>Εδώ Αλεξίου! Τον κύριο Διευθυντή, παρακαλώ!</p> <p>- Αυτή τη στιγμή είναι απασχολημένος, κύριε Αλεξίου. Θέλετε να αφήσετε κάποιο μήνυμα;</p>
<p>Πείτε του/της σας παρακαλώ ότι..!</p>	<p>Μπορείτε σας παρακαλώ να του/της πείτε να.../ότι...;</p> <p>Ευχαριστώ πολύ.</p>
<p>Αγαπητοί μου γονείς/ παππού και γιαγιά,</p> <p>Αγαπητοί μου συγχωριανοί,</p>	<p>Αγαπητέ κύριε Παπαδάκη..</p> <p>Αξιότιμοι κύριοι, ...</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
1.15. Κλείνω ένα γράμμα.		Με (πολλή) αγάπη, ο εγγονός σας, Δημήτρης. Φιλιά, Μάρθα.
2. ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ		
2.1. Ζητώ πληροφορίες και αναφέρομαι σε πρόσωπα και πράγματα.	<p>Ποιος είναι αυτός; Τι είναι αυτό; Πού μένεις; Από πού είσαι; Πόσων χρονών είναι; Τι χρώμα είναι το αυτοκίνητο σας;</p> <p>Ο Τζίμης και η Τζένη είναι αδέρφια. Ο πατέρας τους είναι ταξιτζής. Είναι από την Ελλάδα αλλά ζουν στον Καναδά.</p> <p>Ο μικρός μου αδελφός είναι 3 χρονών. Δεν πηγαίνει ακόμη σχολείο.</p>	<p>Πόσα αδέρφια έχεις; Αυτός είναι ο παππούς σου; Θέλεις τίποτε; Είναι κανείς που δεν έφαγε; Ποια είναι τα χόμπι της;</p> <p>Γιατί μαθαίνεις ελληνικά;</p> <p>Μένει με τους γονείς της στο σπίτι που είναι απέναντι μας και θα πηγαίνετε στο ίδιο σχολείο.</p> <p>Είμαι 11 χρονών. Μένω στην Αθήνα και πηγαίνω στην Ε' τάξη. Μαθαίνω αγγλικά.</p> <p>Η καταγωγή μου είναι από την Ελλάδα//ελληνική. Κατάγομαι από την Ελλάδα.</p>
2.2. Αναφέρομαι στον χαρακτήρα κάποιου ή στις ιδιότητες κάποιου πράγματος.	<p>Πολύ κλασιάρικο είναι αυτό το μωρό.</p> <p>Το σπίτι μας είναι μεγάλο. Έχει μια όμορφη βεράντα.</p>	<p>Είναι ευγενικό παιδί. Σπουδαίο παιδί.</p> <p>Είναι πολύ καλός γιατρός.</p> <p>Είναι ήσυχα παιδιά. Δεν κάνουν καθόλου φασαρία.</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Σας φιλώ, ο εγγονός σας.. Πολλούς χαιρετισμούς σε όλους, ο αδερφός σου ο Γιώργος.</p>	<p>Με φιλικούς χαιρετισμούς/ Με εκτίμηση, Γιώργος Μαύρος</p>
<p>Για ποιον λόγο δεν ...; Όποιος και να ήταν στη θέση σου, το ίδιο θα έκανε. Πώς έγινε και έχεις συγγενείς σε τόσα μέρη; - Στη Ρόδο γεννήθηκε η γιαγιά από του πατέρα μου την πλευρά. Στο Καστελόριζο γεννήθηκαν οι γονείς της μητέρας μου...</p>	<p>Ποια είναι η βασική διαφορά ανάμεσα σε... και σε ... ; Από τι αποτελείται το ... ; Η μεσογειακή διατροφή θεωρείται ως ένα από τα πρότυπα ισορροπημένης διατροφής.</p>
<p>Ο γαλατάς ήταν καλός, πονετικός... Του Φώτη δεν του αρέσουν τα αστεία. Νευριάζει όλη την ώρα με το παραμικρό... Ζούσε σε ένα πελώριο σπίτι περιτριγυρισμένο από κήπο. Τα πλασματάκια έσφιγγαν τα δάχτυλά του, με τα μεγάλα σαν τανάλιες χέρια τους, και κοιτούσαν καλά καλά τον φακό με τα τεράστια ξεπλυμένα μάτια τους.</p>	<p>Τα παιδιά που προσέχω με αγαπούν, αν και με βρίσκουν λίγο αυστηρή. Για να γίνει κανείς επιτυχημένος επαγγελματίας, πρέπει να είναι και συνεπής και υπεύθυνος και να ξέρει να συνεργάζεται με τους άλλους.... Ήταν ένα παιχνίδι περίπλοκο, που χρειαζόταν ευστροφία και τέχνη.</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
2.3. Περιγράψω την εξωτερική εμφάνιση προσώπου ή πράγματος.	<p>Είναι κούκλες, μελαχρινές, ξανθιές με γαλάζια μάτια ...</p> <p>Ο Πέτρος έχει σγουρά μαλλιά. Έχει μόνο ένα δοντάκι και γελά σαν κοριτσάκι.</p>	<p>Ο Γιώργος είναι ψηλός και αδύνατος. Έχει μαύρα μαλλιά και φοράει γυαλιά. Ο Δημήτρης είναι κοντός και χοντρός. Έχει μούσι, φοράει πουκάμισο και τζιν.</p>
2.4. Συγκρίνω ιδιότητες.	<p>Δεν είμαστε το ίδιο. Εσύ είσαι πιο δυνατός.</p> <p>Αυτή είναι η πιο όμορφη.</p> <p>Ο κήπος του θείου είναι πιο μεγάλος (μεγαλύτερος).</p>	<p>Είναι η καλύτερη από όσες είδαμε.</p> <p>Η τσάντα με τις ρίγες είναι πιο βαριά (βαρύτερη) από εκείνη.</p> <p>Εγώ τις πήρα πιο φτηνές.</p> <p>Τα πιο νόστιμα μήλα τα βρήκα στον Τάκη.</p> <p>Το αυτοκίνητο τρέχει πιο γρήγορα από το τραμ.</p>
2.5. Τοποθετώ ένα γεγονός ή μια δραστηριότητα στον χρόνο.	<p>Τι μέρα έχουμε σήμερα; /είναι σήμερα; - Σήμερα είναι Σάββατο.</p> <p>Πότε έχουμε.../είναι η γιορτή; - Την Πέμπτη είναι ο χορός του σχολείου -Στις 25 έχουμε Χριστούγεννα. - Τον επιτάφιο τον στολίζουμε τη Μεγάλη Παρασκευή.</p> <p>Τι ώρα ξυπνάς κάθε μέρα; -Στις επτά και μισή.</p> <p>Πότε/Τι ώρα πηγαίνεις σχολείο; -Στις οκτώ και είκοσι.</p>	<p>Στις διακοπές του Πάσχα θα πάμε στην Ελλάδα.</p> <p>Το 1940 οι Έλληνες πολέμησαν για την ελευθερία τους.</p> <p>Θα είμαστε στην Κρήτη από 28 Ιουλίου μέχρι 11 Αυγούστου.</p> <p>Ραντεβού την Κυριακή κατά τις δέκα, έξω από το σχολείο.</p> <p>Θα σας περιμένω στο σπίτι μου αύριο το απόγευμα, στις πέντε.</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Ήταν μέτριος στο ανάστημα, με σγουρά μαλλιά, πρόσωπο ήρεμο και σοβαρό.</p> <p>Ήτανε καμιά εξηνταριά χρονών, ασπρομάλλης, μάλλον κοντός κι αδύνατος.</p> <p>Ζούσε σε ένα χαμηλό και φτωχικό σπίτι, με μια μικρή αυλή γεμάτη λουλούδια.</p>	<p>Αρχοντικά και κατάλευκα σπίτια που απλώνονται στις πλαγιές των λόφων, δαιδαλώδη στενά, μικρές πλατείες που μοιάζουν με οάσεις, γραφικά μαγαζάκια και παρεκκλήσια συνθέτουν ένα τοπίο απαράμιλλης ομορφιάς.</p> <p>Είναι αρκετά ψηλός και μάλλον εύσωμος. Μοιάζει του πατέρα του/ Είναι φτυστός/ίδιος ο πατέρας του.</p>
<p>Οι σχολικές διακοπές στην Ελλάδα διαρκούν περισσότερο /λιγότερο από όσο στη χώρα που ζω.</p> <p>Ο Τάσος είναι πιο μεγάλος από τα αδέρφια του / Είναι ο μεγαλύτερος από όλα τα αδέρφια του.</p> <p>Όσο αυξάνεται το δολάριο, τόσο αυξάνονται και οι τιμές των καυσίμων.</p>	<p>Είναι συνεπέστατος στις υποχρεώσεις του.</p> <p>Πριν από 40 χρόνια, η ημερήσια κατανάλωση λαχανικών έφτανε τα 400 γραμμάρια, ενώ σήμερα η ημερήσια ποσότητα για κάθε Έλληνα φτάνει μόνο τα 271 γραμμάρια.</p>
<p>Πότε θα γίνει το δρομολόγιο; -Η πτήση προβλέπεται να αναχωρήσει στις 17.15 /Το πλοίο φεύγει στις επτά και τριάντα.</p> <p>Σε μια εβδομάδα έχουμε διακοπές.</p> <p>Την ώρα που/ Καθώς/Ενώ μιλούσα στην Πόπη, πέρασε ένας γνωστός μου.</p> <p>Τα γλυπτά της Ακρόπολης τα πήρε ο λόρδος Έλγιν τον δέκατο ένατο αιώνα.</p> <p>Αυτοί μιλούσαν μέσα στην τάξη χθες, όλη την ώρα.</p> <p>Θα φτάσει σε δύο περίπου ώρες.</p>	<p>Ποιο είναι το ωράριο των καταστημάτων σήμερα;</p> <p>Πριν πάω στο σχολείο, περνάω/ πέρασα/θα περάσω από το σπίτι του.</p> <p>Τα όσπρια καταναλώνονται μια και σπάνια δύο φορές την εβδομάδα.</p> <p>Πολλοί μαθητές τρώνε ανάμεσα στα γεύματα.</p> <p>Μόνο εδώ και διακόσια πενήντα χρόνια δημιουργούνται βιβλία για παιδιά.</p> <p>Η διάρκεια των Αγώνων αυξήθηκε σταδιακά στις πέντε ημέρες.</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
2.6. Δίνω πληροφορίες για τον χώρο. Τοποθετούμαι στον χώρο.	<p>Η Νόρα ζει στην Αθήνα. Η Αθηνά ζει στον Καναδά.</p> <p>Το βιβλίο είναι πάνω/κάτω/ δεξιά/ αριστερά στο / από..</p>	<p>Το βιβλιοπωλείο είναι μπροστά από/ απέναντι από/ κοντά στο...</p> <p>Είμαστε μέσα στο/πίσω από/κάτω από/ κοντά σε / ανάμεσα σε/ δίπλα σε...</p> <p>Η Νέα Ζηλανδία είναι κοντά στην Αυστραλία και μακριά από την Ευρώπη.</p>
2.7. Δίνω οδηγίες για το πώς μπορεί κάποιος να πάει κάπου.		<p>Βγές από την πόρτα και πήγαινε αριστερά, μέχρι το φανάρι. Πέραν απέναντι, στρίψε δεξιά, μετά αριστερά και θα δεις.</p>
2.8. Ζητώ και δίνω πληροφορίες για το ποσό/ τον βαθμό.	<p>Είναι πολύ ψηλό.</p> <p>Είμαι λίγο κουρασμένη.</p> <p>Δεν ακούει καθόλου.</p>	<p>Αυτή η βαλίτσα είναι πιο βαριά/αρκετά βαριά.</p> <p>Πόσο καλά μιλάει τα ελληνικά; - Έτσι και έτσι/ Όχι και τόσο καλά/ Καλύτερα από την αδελφή της.</p>
2.9. Ζητώ και δίνω πληροφορίες για τον τρόπο.	<p>Πώς να το γράψω;</p> <p>Δείξε μου πώς να το κάνω.</p>	<p>Όπως και να το μαγειρέψεις, νόστιμο είναι.</p> <p>Όταν μιλάς έτσι, δεν σε καταλαβαίνω.</p> <p>Μου μιλούσε γλυκά και τρυφερά.</p>
2.10. Ζητώ και δίνω πληροφορίες για τον κτήτορα.	<p>Ποιανού/ποιανής είναι αυτή η ζακέτα;</p> <p>-Της Μαρίας./ -Δικιά μου είναι.</p> <p>Αυτή η κούκλα είναι δική μου. Το αυτοκίνητό μας είναι κόκκινο.</p>	<p>Τίνος είναι αυτό το μολύβι; -Δικό μου είναι.</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Η Ελλάδα δυτικά βρέχεται από το ... και ανατολικά από το...</p> <p>Βορειοδυτικά συνορεύει με την..., βόρεια με τη ...και ανατολικά με την...</p> <p>Όπου και να πάω, σε θυμάμαι.</p>	<p>Δε μένουν παρά λίγα μέτρα ως το τέarma.</p> <p>Πού θέλεις να πάμε; -Οπουδήποτε, αρκεί να έχει ησυχία.</p> <p>Αλλού θα το βρίσκαμε φτηνότερα.</p>
<p>Θα κατεβείς στην τέταρτη στάση και θα περάσεις απέναντι./ Κατεβαίνεις στην τέταρτη στάση και περνάς απέναντι. Η στάση είναι δύο βήματα από το σπίτι.</p>	<p>Στη δεύτερη διασταύρωση θα στρίψεις αριστερά. Εκεί θα συναντήσεις μια πλατεία. Θα κάνεις τον γύρο της πλατείας και θα πάρεις τον δρόμο δεξιά. Στα εκατό μέτρα θα δεις το Μουσείο.</p>
<p>Είναι μάλλον ακριβό/ υπερβολικά ακριβό.</p> <p>Τόσο νερό θα με τρώμαζε! είπε.</p>	<p>Με αυτόν τον τρόπο χάνεις βάρος γρήγορα.</p> <p>Αυτός ο μαθητής είναι εξίσου καλός με σένα.</p> <p>Όσο και να προσπάθησε, δεν τα κατάφερε.</p>
<p>Έμαθα να μιλώ όπως έμαθα να τρώω και να περπατώ.</p> <p>Οι γκρεμοί κατέβαιναν απότομοι, σαν να τους είχας κόψει με σπαθί.</p> <p>Τον χτύπησε με δύναμη.</p>	<p>Αυτό το γράμμα είναι γραμμένο αλλιώς/ διαφορετικά.</p> <p>Ανέβαινε σέρονοντας τα βήματά του.</p> <p>Τον κοίταξε θυμωμένος/ θυμωμένα.</p>
<p>Σε ποιον ανήκει αυτό το σπίτι; - Στον θείο μου.</p> <p>Μας ανήκει η μισή του περιουσία.</p>	<p>Ο ιδιοκτήτης αυτού του εστιατορίου είναι Έλληνας.</p> <p>Το κτίριο της Κοινότητας ανήκει σε όλους μας.</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
2.11. Ζητώ και δίνω πληροφορίες για προϊόντα.	Αυτά τα μπουτάκια στη βιτρίνα, τι νούμερο είναι; Πόσο κάνουν; -Ποια, αυτά τα κόκκινα;	Ένα μπουφάν, θα ήθελα, παρακαλώ! - Πώς σας φαίνεται αυτό; Θα ήθελα μια αθλητική φόρμα, παρακαλώ! -Τι χρώμα τη θέλετε; - Ποιο νούμερο φοράτε; Είναι φρέσκα τα ψάρια σου; Πόσο έχει /κάνει το κιλό;
3. ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ		
3.1. Λέω τη γνώμη μου.	Δεν μου αρέσει!	Μμμ! Πολύ νόστιμο το φαί!
3.2. Ζητώ τη γνώμη του άλλου.	Θέλω να φύγω. Εσύ; Εμένα μου αρέσουν τα λουλούδια. Εσένα;	Εσύ, μαμά, τι λες; Ωραίο δεν είναι; /Ωραίο, ε;
3.3. Κάνω αναφορά σε λόγο άλλου.	Είπε ότι είναι άρρωστη.	Ο δάσκαλος μας μάς είπε πως αύριο θα πάμε σε ένα Μουσείο.
3.4. Εκφράζω την πιθανότητα/ κάτι το απίθανο να γίνει.		Μπορεί να μην του αρέσει αυτό το φαγητό. - Αποκλείεται να μην του αρέσει ο μουσακάς!
3.5. Διατυπώνω υποθέσεις (για το πραγματικό και το μη πραγματικό).	Αν θέλεις να 'ναι ευτυχισμένο, πρέπει να το αφήσεις ελεύθερο.	Αν είχα ένα αδελφάκι, θα παίζαμε μαζί. Αν δεν φοβόσουν, θα πήγαινες έξω και θα άνοιγες.

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Σε τι μέγεθος/χρώμα υπάρχει αυτή η μπλούζα;</p> <p>Δεν μου χωράει/ Μου είναι μικρό.</p> <p>Χρειάζομαι (το) μεγαλύτερο νούμερο./ Έχετε μεγαλύτερο νούμερο;</p> <p>Έχετε κάτι καλύτερο; / φτηνότερο;/ σε άσπρο;</p> <p>Αυτό εκεί νομίζω είναι ό,τι πρέπει.</p> <p>Σας πάει πάρα πολύ.</p>	<p>Χρειάζεται κόντεμα/ φάρδεμα/ στένεμα....</p> <p>Σε παχαίνει/Σε αδυνατίζει.</p> <p>Σε δείχνει πιο μεγάλη/ πιο όμορφη</p> <p>Ενδιαφερόμαστε για ένα ηλεκτρονικό υπολογιστή νέας τεχνολογίας. - Θα σας συνιστούσα/ Θα σας πρότεινα αυτόν εδώ. Είναι ό,τι καλύτερο διαθέτουμε.</p>
<p>Νομίζω ότι αυτό το σπίτι είναι του Γιώργου. Πιστεύω πως δε θα αργήσει να έρθει.</p>	<p>Θεωρώ πώς/ Έχω τη γνώμη ότι / Μου φαίνεται ό-τι/πως άδικα χάνουμε την ώρα μας.</p>
<p>Δεν έχω δίκιο; Άδικο έχω;</p> <p>Πώς σας φαίνεται;</p>	<p>Τι γνώμη έχεις γι' αυτό;</p> <p>Τι πιστεύεις γι' αυτό;</p>
<p>- Διάβασα/ Άκουσα/ Μου είπαν/ Η εφημερίδα γρά-φει/ Η τηλεόραση είπε/ Είπαν στην τηλεόραση ότι αύριο έχουν απεργία οι οδηγοί των λεωφορείων.</p>	<p>Λέγεται/ Ακούγεται/ Κυκλοφορούν φήμες ότι φέ-τος θα κλείσουν πιο νωρίς τα σχολεία.</p>
<p>Μπορεί να άργησε να ξυπνήσει. -Μπορεί. Ίσως (να) έχει ανάγκη τα χρήματα. - Ίσως. Ίσως (να) λέει την αλήθεια. -Αποκλείεται!</p>	<p>Πιθανόν να φύγει αύριο το καράβι. Υπάρχει πιθανότητα να φύγει αύριο το καράβι; Είναι μάλλον απίθανο/ Μου φαίνεται απίθανο να φύγει αύριο το καράβι.</p>
<p>Αν ήξερα ότι θα τρώμαζες, δεν θα σου είχα κάνει τη φάρσα.</p>	<p>Αν μου είχες πει την αλήθεια, θα είχα κάνει κάτι για να σε βοηθήσω.</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
3.6. Ζητώ να μάθω εάν κάτι αληθεύει/ εκφράζω αβεβαιότητα.	Ο Γιάννης είναι από την Ελλάδα. -Ναι; Αλήθεια;	Μήπως έκανες λάθος παιδάκι μου; Άραγε ξέρει πού βρίσκομαι;
3.7. Επιβεβαιώνω, διαβεβαιώνω.	Ο Γιάννης είναι από την Ελλάδα, το ξέρεις; -Το ξέρω! / Ναι, βέβαια.	Έχετε κλείσει δύο εισιτήρια για Νέα Υόρκη. - Μάλιστα.
3.8 Απευθύνομαι στη μνήμη του συνομιλητή μου/ Λέω τι θυμάμαι, τι ξεχνώ για κάτι/ Υπενθυμίζω κάτι σε κάποιον.		Θυμάμαι τον παππού μου να μας φέρνει σύκα και σταφύλια/ που μας έφερε σύκα και σταφύλια. Θυμάσαι τότε που κολυμπήσαμε στη λίμνη; -Πώς δεν θυμάμαι! Δεν θα ξεχάσω ποτέ αυτές τις διακοπές!
3.9. Εκφράζω τη συμφωνία μου με κάποιον.		Τι όμορφα που είναι το καλοκαίρι! -Αχ, ναι, κι εμένα είναι η αγαπημένη μου εποχή! Μ'αρέσει το καλοκαίρι! -Κι εμένα. Τρελαίνεται για τις σοκολάτες. -Κι εγώ το ίδιο.
3.10. Εκφράζω τη διαφωνία μου με κάποιον.	Δεν θέλω!	Μ'αρέσει αυτός ο καιρός. - Εμένα όχι. / Εμένα καθόλου./ -Άπαπα! Καιρός είναι αυτός;/- Εγώ προτιμώ τη ζέστη.

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Μη μου πεις ότι ασχολείσαι με ωροσκόπια και προβλέψεις!</p> <p>Φοβάμαι πως δεν θα τα καταφέρω. / Φοβάμαι μήπως δεν τα καταφέρω.</p>	<p>Δεν είμαι σίγουρος/βέβαιος ότι λέει την αλήθεια.</p> <p>Αμφιβάλλω αν ξέρει ελληνικά.</p>
<p>Γεννηθήκατε στις 13 Δεκεμβρίου 1967.</p> <p>-Ακριβώς.</p>	<p>Θα έρθεις στο πάρτι μου;</p> <p>-Οποσδήποτε, μην ανησυχείς!</p>
<p>Γιώργο, θυμάσαι πέρυσι; Ήμασταν στην Ελλάδα το Πάσχα.</p> <p>-Αμ, το ξέχασα, παππού; Όλα τα θυμάμαι!</p> <p>Θυμάστε, ρε παιδιά, τι ωραία που περάσαμε;</p> <p>-Αν θυμόμαστε, λέει;</p> <p>Θα μου μείνουν αξέχαστες αυτές οι διακοπές!</p> <p>Ξεχνιούνται τέτοια πράγματα!</p>	<p>Τι μου το θυμίζεις τώρα αυτό;</p> <p>Η μικρή (μού) θυμίζει τη γιαγιά της.</p> <p>Να θυμηθείς να πάρεις τηλέφωνο τον Κώστα!</p> <p>Θύμησέ μου να κλείσω τα δωμάτια.</p> <p>Δεν τα θυμάσαι καλά!</p>
<p>Είναι πολύ ακριβά εδώ.</p> <p>-Έχεις δίκιο/ Έτσι είναι.</p> <p>Δεν έχω διάθεση να χορέψω.</p> <p>-Ούτε (κι) εγώ.</p>	<p>Η Ισπανία είναι πανέμορφη χώρα.</p> <p>-Συμφωνώ (απολύτως). / Έτσι νομίζω/πιστεύω κι εγώ.</p> <p>Δεν είναι και τόσο δύσκολο.</p> <p>-Σωστά, θέλει όμως τέχνη.</p>
<p>Μας έχει αφήσει μόνους!</p> <p>-Δεν έχεις δίκιο!/ Μην το λες! /Δεν είναι έτσι!</p>	<p>Δεν υπάρχει λύση στο πρόβλημά μου!</p> <p>- Κάνεις λάθος./ Διαφωνώ! / Δε συμφωνώ./ Εγώ έχω άλλη γνώμη/ άποψη.</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
3.11. Εκφράζω αναγκαι- ότητα/ υποχρέωση.	Δεν πρέπει να τρώμε πολλά γλυκά, γιατί χαλάνε τα δόντια μας.	Να μην οδηγείς πάνω στο πεζοδρό- μιο! Μην ενοχλείς τα πουλιά στη φωλιά τους και μην κλέβεις τα αυγά τους!
3.12. Εκφράζω την πρό- θεση να κάνω κάτι.		Όταν τελειώσω το σχολείο, θα ταξι- δέψω στην Ελλάδα.
4. ΕΚΦΡΑΣΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ		
4.1. Εκφράζω προτίμηση και απαρέσκεια.	Δεν μ' αρέσουν αυτά τα παπούτσια. Τα μαύρα μου αρέσουν πιο πολύ. Αγαπώ τη θάλασσα. Τι όμορφο πουλόβερ! Τι νόστιμο φαγητό! Όμορφο που είναι!	Καταπληκτικό αυτοκίνητο! Ποπό! Φοβερό είναι! -Σιγά το φοβερό αυτοκίνητο! Το δι- κό μας είναι καλύτερο! Σ'αρέσει; -Έτσι κι έτσι./Δεν μου αρέσει καθό- λου./ Καθόλου δεν μου αρέσει. Τρελαίνομαι για σοκολάτα!
4.2. Εκφράζω χαρά, ευ- χαρίστηση, επιδοκιμα- σία, υπερηφάνεια.	Μπράβο! / Ζήτω! Τι καλά που μιλάει τα ελληνικά!	Πετάω από τη χαρά μου που θα πάμε στην Ελλάδα! Είμαι πολύ χαρούμενη που θα πάμε στην Ελλάδα. Πόσο χαίρομαι που σε ακούω! -Ναι; Πολύ χαίρομαι!
4.3. Εκφράζω λύπη, στε- ναχώρια, φόβο, ανησυ- χία.	Αχ! Τι κρίμα! Βοήθεια!	Κρίμα που δεν θα έρθεις! Φοβάμαι! Φοβάμαι το σκοτάδι.

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Απαγορεύεται να τραβάτε φωτογραφίες εδώ.</p> <p>Δεν επιτρέπεται να τρέχεις!</p> <p>(Δεν) είναι ανάγκη να του μιλήσω.</p>	<p>Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική.</p> <p>Είναι υποχρεωτικό να έρθω;</p> <p>Η παρουσία σου εκεί είναι απαραίτητη.</p>
<p>Σκέφτομαι/λέω να του ζητήσω συγγνώμη.</p> <p>Θα πάω να του μιλήσω.</p>	<p>Σχεδιάζει/Σκοπεύει να πουλήσει το σπίτι του.</p> <p>Πότε προγραμματίζεις να φύγεις για Ελλάδα;</p>
<p>Περνάτε καλά;</p> <p>-Θαυμάσια! /Υπέροχα! / Τέλεια! Όλα είναι φανταστικά!</p> <p>-Μπα, χάλια! /Απαίσια! / Φρίκη!</p> <p>Η μεγάλη του αγάπη ήταν η θάλασσα.</p> <p>Προτιμώ να ταξιδεύω με τρένο παρά με λεωφορείο. /</p> <p>Προτιμώ το τρένο από το λεωφορείο.</p>	<p>Πάντα είχε προτίμηση στα ακριβά ρούχα.</p> <p>Είναι πολύ ικανοποιημένος από τη ζωή του.</p> <p>Ο μισθός του δεν είναι και τόσο ικανοποιητικός.</p> <p>Απεχθάνεται τις γάτες.</p>
<p>Θεέ μου, τι υπέροχο θέαμα!</p> <p>Χαρά μου που μπόρεσα να σας βοηθήσω!</p> <p>Νιώθω υπερήφανος που είμαι Έλληνας!</p>	<p>Θεράμ/εγκάρδια συγχαρητήρια για την επιτυχία του γιου σας!</p> <p>Ευχαριστήθηκε πολύ με την πρόδοδό σου.</p> <p>Του έδωσε μεγάλη χαρά η πρόδοός σου.</p>
<p>Λυπάμαι που σε στεναχώρησα.</p> <p>Πολύ λυπήθηκα που δεν μπόρεσες να έρθεις.</p>	<p>Στεναχωριέμαι όταν σε βλέπω έτσι.</p> <p>Στεναχωρήθηκα για τον τσακωμό σας.</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
		Κι αν δεν έρθει; Τι θα κάνουμε;
4.4. Εκφράζω αποδοκιμασία, θυμό, αγανάκτηση.		Τι χάλια είναι αυτά; Τι πράγματα είναι αυτά; Πώς έγινες έτσι;
4.5. Εκφράζω την ευχή/την επιθυμία να γίνει κάτι.		Τι καλά να έβρεχε αύριο! Πόσο θα ήθελα να πετάξω! Ας έρθει ο μπαμπάς μου και ας μη μου φέρει και δώρο!
5. ΛΕΚΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ		
5.1. Εκφράζω παράκληση. Προσφέρω τη βοήθειά μου.	Σε παρακαλώ, μαμά, έλα... Έρχεστε λίγο εδώ; Μου δίνεις λίγο το μολύβι σου; -Να, πάρε το δικό μου/ - Θα σου δώσω εγώ.	Κώστα, έλα να με βοηθήσεις. Βοήθεια, γιατρέ, χάνομαι. Βοήθησέ με, σε παρακαλώ. Σηκώνεις λίγο αυτή τη βαλίτσα, σε παρακαλώ;/ Μπορείς να σηκώσεις αυτή τη βαλίτσα, σε παρακαλώ;/ -Φυσικά./ Και βέβαια.
5.2. Προσφέρομαι να κάνω κάτι για κάποιον.		Να σε βοηθήσω;

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Φοβάμαι μήπως κάτι συμβεί και δε φύγουμε τελικά.</p> <p>Ανησυχώ για την υγεία της.</p>	<p>Φοβάμαι να δοκιμάσω, μήπως και αποτύχω.</p> <p>Τρέμω μήπως πάθει κάτι.</p> <p>Τρέμω στη σκέψη ότι θα πάθει κάτι.</p>
<p>Δεν ντρέπεσαι λίγο; / Ντροπή σου!</p> <p>Θα σε κανονίσω εγώ!</p> <p>Αλίμονό σου κακομοίρη μου!</p> <p>Φύγε να μη σε βλέπω!</p>	<p>Αυτά είναι απαράδεκτα πράγματα!</p> <p>Δεν τον αντέχω πια! / Δεν τον μπορώ άλλο!</p> <p>Φτάνει πια!</p>
<p>Αχ, να μπορούσα να πετάξω!</p> <p>Μακάρι να μπορούσα να πετάξω!</p> <p>Το όνειρο του είναι να γίνει αεροπόρος. Ονειρεύεται να γίνει μπαλαρίνα.</p>	<p>Εύχομαι να πάνε όλα καλά.</p> <p>Ελπίζω να πάνε όλα καλά.</p> <p>Ευχή μου/Επιθυμία μου είναι να πάω στην Ελλάδα του χρόνου.</p>
<p>Χρειάζομαι τη βοήθεια σου.</p> <p>Έχεις την καλοσύνη να σηκώσεις αυτή τη βαλίτσα, σε παρακαλώ;/ Μου κάνεις τη χάρη να σηκώσεις αυτή τη βαλίτσα, σε παρακαλώ;</p> <p>-Ευχαριστώς./Πολύ ευχαριστώς./ Βεβαίως.</p>	<p>Σας παρακαλώ πολύ, δώστε ένα χέρι βοήθειας.</p> <p>Θα είμαστε στο πλευρό σας.</p> <p>Θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να βοηθήσουμε.</p>
<p>Να σου φέρω μια ασπιρίνη; - Αχ, ναι, σε παρακαλώ.</p> <p>Να σας βοηθήσω με τις βαλίτσες; - Να'σαι καλά, παιδί μου.</p>	<p>Θέλετε βοήθεια με τις βαλίτσες; -Όχι, ευχαριστώ, τα καταφέρνω.</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
5.3. Δίνω εντολές/ οδηγίες για την εκτέλεση ενός έργου/ μίας πράξης.	<p>Άντε ετοιμάσου. Τηλεφώνησέ του.</p> <p>Σώπαινε, σταμάτα πια.</p>	<p>Άναψε την κουζίνα! /Μπορείς/ Θέλεις να ανάψεις την κουζίνα, σε παρακαλώ;</p>
5.4. Ζητώ την έγκριση κάποιου να κάνω κάτι. Επιτρέπω-απαγορεύω.	<p>Θεέ, να έρθω και εγώ σήμερα με το καϊκι;</p> <p>-Έλα, θα είσαι όμως φρόνιμη;</p> <p>Κοσμά, ν' ανέβω κι εγώ;</p> <p>- Άντε, ανέβα κι εσύ.</p> <p>Να την πάω βόλτα;</p> <p>-Μα και βέβαια να την πας.</p>	<p>Μπορώ, σας παρακαλώ, να χρησιμοποιήσω το τηλέφωνό σας; -Βεβαίως! /Μα φυσικά! / Ευχαρίστως.</p> <p>Να πάω κι εγώ μαζί τους;</p> <p>- Δε γίνεται, παιδί μου. Είσαι μικρός ακόμα.</p>
5.5. Δίνω συμβουλές. Κάνω παραινήσεις.		<p>Όταν θα λες το ποίημα, να φωνάζεις πολύ δυνατά τους δυο τελευταίους στίχους!</p> <p>Να προσέχεις, να μην τρέχεις.</p> <p>Πρέπει πάντοτε να σε συνοδεύει ένας μεγάλος.</p>
5.6. Καθησυχάζω κάποιον.		<p>Θα νιώσεις μόνο ένα μικρό τσίμπημα.</p> <p>Όλα θα πάνε καλά. Έλα τώρα, ηρέμησε.</p>
5.7. Υπόσχομαι να κάνω κάτι.		<p>Θα με πάρεις μαζί σου την άλλη φορά;</p> <p>- Σου το υπόσχομαι.</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Σημείωσε τη διεύθυνση./ Γιατί δε σημειώνεις τη διεύθυνση;/</p> <p>Εσύ πρώτα θα μαζέψεις το δωμάτιο σου, θα κάνεις μπάνιο, θα διαβάσεις τα μαθήματα σου, και θα ταΐσεις το σκύλο.</p>	<p>Πρώτα σωτάρουμε το κρέας, έπειτα ρίχνουμε τη σάλτσα και ανακατεύουμε.</p> <p>Στρίψε το αριστερά, μέχρι να ακούσεις ένα κλικ. Μετά πίεσε το κουμπί και θα ανοίξει.</p>
<p>Μπορούμε να πάμε να παίξουμε στο πάρκο;</p> <p>-Αποκλείεται! Τέτοια ώρα δεν είναι κανείς εκεί!/ -Μόνο αν υποσχεθείτε ότι θα γυρίσετε σε μισή ώρα./ -Εντάξει, αλλά με έναν όρο: να γυρίσετε σε μισή ώρα.</p>	<p>Μου επιτρέπετε να σας πω κάτι; -Φυσικά.</p> <p>Θα μπορούσα να φύγω λίγο νωρίτερα σήμερα; Έχω μια επείγουσα δουλειά. - Εντάξει/Βεβαίως. - Λυπάμαι, δε γίνεται. Έχουμε πολλή δουλειά.</p>
<p>Καλύτερα να βάλεις το άλλο παντελόνι. Σου πηγαίνει περισσότερο.</p> <p>Κάνε υπομονή!</p> <p>Μην αγνοήσετε τις εκκρεμότητες που υπάρχουν.</p>	<p>Εγώ θα σου' λεγα να μην του πεις τίποτε.</p> <p>Αν ήμουν στη θέση σου, δε θα του έλεγα τίποτε.</p> <p>Αν θες τη γνώμη μου, δεν πρέπει να του πεις τίποτε.</p> <p>Εγώ πάντως δεν θα του έλεγα τίποτε.</p>
<p>Τώρα αρχίζουν τα δύσκολα, αλλά εσείς μη φοβάστε.</p> <p>Μη στενοχωριέσαι! Δεν είναι κάτι τόσο τρομερό/φοβερό!</p>	
<p>Σας υποσχόμαστε ότι του χρόνου θα πάρουμε καλύτερους βαθμούς.</p>	<p>Θα στα δώσω πίσω τα χρήματα, έχεις το λόγο μου/σου δίνω το λόγο μου.</p>

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΛΕΚΤΙΚΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο
<p>5.8. Προτείνω σε κάποιον να κάνει κάτι/ να κάνουμε κάτι μαζί.</p> <p>Αποδέχομαι ή απορρίπτω μια πρόταση / Αντιπροτείνω.</p>	<p>Παίζουμε τα αγάλματα; - Παίζουμε.</p> <p>Πάμε μια βόλτα; - Έγινε /Εντάξει.</p>	<p>Τι λέτε, πάμε το Σάββατο; -Εντάξει. Το Σάββατο στις έντεκα./ - Να πάμε. Έγινε./ -Μπα, δεν έχω όρεξη./ -Το Σάββατο δε γίνεται.</p> <p>Τι λες; Να αγοράσουμε και μια κόκκινη μπλούζα; -Γιατί όχι; / -Καλύτερα όχι. Πήραμε αρκετά.</p>

Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
<p>Πάμε μια βόλτα; -Δεν πάμε καμιά βόλτα;/ -Δεν θα πάμε καμιά βόλτα;</p> <p>Και δεν πάμε; / Καλή ιδέα. / Φύγαμε!/ - Εγώ λέω να πάμε σινεμά.</p> <p>Να καλέσουμε και τον Γιάννη; -Σύμφωνοι./ Δεν έχω αντίρρηση./ -Α, όχι! Δεν τον μπορώ./ -Εγώ θα προτιμούσα να καλέσουμε τον Πέτρο.</p>	<p>Πάρε μια ασπιρίνη, αφού έχεις πονοκέφαλο!/ Γιατί δεν παίρνεις μια ασπιρίνη; - Καλά, θα πάρω./ -Μπα, θα μου περάσει.</p> <p>Δεν πας μια βόλτα να χαλαρώσεις; -Καλή ιδέα./ -Άσε καλύτερα. Θα πάω να κοιμηθώ.</p>

1.1.7 Θεματικές περιοχές λεξιλογίου

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο	Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
1. Διαπροσωπικές σχέσεις				
Ο εαυτός μου	+	+	+	+
Οι συγγενείς μου	+	+	+	+
Οι φίλοι/συμμαθητές μου	+	+	+	+
Όνομαστικές γιορτές, γενέθλια, γάμοι, βαπτίσεις	+	+	+	
Σχέσεις παιδιών-γονέων, σχέσεις μεταξύ αδελφών	+	+	+	+
Οι σχέσεις των δύο φύλων			+	+
Η συμβίωση σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες		+	+	+
2. Κατοικία- περιβάλλον				
Το σπίτι μου	+	+	+	
Είδη σπιτιών και οικισμών			+	+
Η γειτονιά	+	+		
Η πόλη μου /το χωριό μου	+	+	+	
Η ζωή στην πόλη /στην επαρχία	+		+	+
Το περιβάλλον: χλωρίδα, πανίδα			+	+
Ο κόσμος του μέλλοντος			+	+
Η μόλυνση και η προστασία του περιβάλλοντος		+	+	+
Κλιματολογικές συνθήκες, καιρικά φαινόμενα	+	+	+	+
3. Καθημερινές εργασίες				
Καθημερινές δραστηριότητες	+	+		
Σχολείο: μαθήματα και άλλες δραστηριότητες	+	+	+	+
Οι δουλειές του σπιτιού	+	+	+	+
Ο κόσμος της εργασίας	+	+	+	+
Ανεργία-επαγγελματική αποκατάσταση επαγγέλματα μέλλοντος				+
4. Ψυχαγωγία				
Χόμπι και ενδιαφέροντα	+	+	+	+
Διάβασμα και λογοτεχνία/ποίηση		+	+	+
Κινηματογράφος/θέατρο			+	+
Μουσική/χορός/τέχνες		+	+	+
Λαϊκή παράδοση και τέχνη	+	+	+	+
Επισκέψεις σε μουσεία		+	+	
5. Ιστορία και πολιτισμός				
Μύθοι και ιστορικά γεγονότα	+	+	+	+
Εθνικές επέτειοι	+	+	+	+

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	Πρώτο επίπεδο	Δεύτερο επίπεδο	Τρίτο επίπεδο	Τέταρτο επίπεδο
Θρησκευτικές γιορτές				+
Ήθη και έθιμα	+	+	+	+
Δραστηριότητες της παροικίας		+	+	+
6. Ταξίδια- μετακινήσεις				
Μεταφορικά μέσα, δρομολόγια	+	+	+	+
Διακοπές, αξιοθέατα	+	+	+	+
Ξενοδοχεία, κατασκήνωση		+	+	+
Η μετανάστευση άλλοτε και τώρα		+	+	+
Οι μεγάλες εξερευνήσεις			+	+
7. Επικοινωνία και ενημέρωση				
Γλώσσες και συστήματα γραφής			+	+
Τύπος, τηλεόραση, ραδιόφωνο	+	+	+	+
Σχολικές εφημερίδες			+	+
Το Διαδίκτυο		+	+	+
8. Επιστήμη και τεχνολογία				
Οι μεγάλες ανακαλύψεις			+	+
Τα σύγχρονα επιτεύγματα της επιστήμης			+	+
Ο κόσμος του διαστήματος			+	+
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές		+	+	+
9. Υγεία-άθληση				
Μέρη του σώματος, γυμναστική	+			
Ασθένειες, θεραπεία, περίθαλψη	+	+	+	+
Ειδικότητες γιατρών		+	+	+
Διατροφικές συνήθειες, συνταγές και υγιεινή διατροφή		+	+	+
Διατροφικές διαταραχές (ανορεξία, βουλιμία), κάπνισμα, ναρκωτικά			+	+
Άθληση και πρωταθλητισμός		+	+	+
Οι Ολυμπιακοί Αγώνες		+	+	+
10. Προϊόντα και αγορές				
Τρόφιμα, ποτά	+	+	+	+
Ρούχα και άλλα προσωπικά είδη	+	+	+	+
Καταστήματα	+	+	+	+
Αγορές	+	+	+	+
Η διαφήμιση			+	+
Παραγγελία σε εστιατόριο	+	+	+	